Riksdagens snabbprotokoll 2026/27:21

SVERIGES RIKSDAG

Tisdagen den 24 november 2026

Kl. 13.00–15.32

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 3 november justerades.

§ 2 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2026/27:FPM16 EU:s nya strategi mot människohandel *COM(2026) 557* till justitieutskottet

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
EU-dokument
COM(2026) 710 till utrikesutskottet

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialutskottets betänkande
2026/27:SoU3 En förändrad abortlag

Justitieutskottets betänkande
2026/27:JuU9 Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2026/27:MJU5 Sveriges tillträde till avtalet inom ramen för FN:s havsrättskonvention om bevarande och hållbar användning av marin biologisk mångfald i områden utanför nationell jurisdiktion

Försvarsutskottets betänkande
2026/27:FöU4 En ny lag för ökad motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare

Skatteutskottets betänkanden
2026/27:SkU7 Särskilda bestämmelser i systemet för tonnagebeskattning för företag som är föremål för återkrav av statligt stöd
2026/27:SkU8 Nya förenklingsregler och andra kompletteringar i lagen om tilläggsskatt

Justitieutskottets betänkande
2026/27:JuU6 Uppföljning av den brottsförebyggande strategin Barriärer mot brott

Försvarsutskottets betänkande
2026/27:FöU5 Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig

Socialutskottets betänkanden
2026/27:SoU2 Riksrevisionens rapport om tandvårdsstödet
2026/27:SoU6 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2025

§ 5 Stärkt trygghet i bostadsrätter

Civilutskottets betänkande 2026/27:CU2
Stärkt trygghet i bostadsrätter (prop. 2025/26:304)
föredrogs.

Anf. 1 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Det är hedersamt att få inleda den första debatten för civilutskottet under den här mandatperioden. Det här är ett viktigt ärende, nämligen en proposition om stärkt trygghet i bostadsrätter.

Vad säger man till en granne som berättar att hon har börjat ringa hem till pappa varje kväll, bara får att ha någon i luren när hon går hem eftersom hon känner sig otrygg på grund av en bråkig granne? Eller till föräldrarna som ber sina barn att ta en annan väg hem för att de ska slippa möta den som säljer narkotika vid porten?

Det minsta de ska kunna begära av oss som lagstiftare är att vi ger den som har ansvar för fastigheten en möjlighet att göra något åt saken. Och den möjligheten ska finnas oavsett om man bor i hyresrätt eller i bostadsrätt. Så är det inte med dagens lagstiftning, och just därför ska den nu ändras.

Fru talman! Det här är en tydlig kristdemokratisk seger. För oss kristdemokrater börjar tryggheten hemma. Hemmet och familjen ska vara din tryggaste plats i världen. Det handlar om familjer som ska få vardagen att fungera och om grannar som tillsammans tar ansvar för sitt hus. När människor tar det ansvaret måste lagen ge dem det stöd som behövs.

Under föregående mandatperiod skärptes reglerna för hyresrätter. Nu tar vi nästa steg och stärker tryggheten även för dem som bor i bostadsrätt. Varför ska det vara skillnad mellan dessa? Mitt hem ska vara min borg och min trygghet oavsett boendeform.

Vad betyder det nu i praktiken? Jo, en förening får större möjligheter att agera när någon allvarligt brister i sin skötsamhet eller begår brott som på ett oacceptabelt sätt kan försämra närmiljön för grannarna. Föreningen får också bättre möjligheter att agera om lägenheten eller ett tillhörande utrymme används för allvarlig eller återkommande brottslighet. Tänk till exempel ett förråd i en källare som används för att förvara vapen åt ett kriminellt nätverk. De som bor i huset ska kunna gå ned i sin egen källare utan att behöva vara rädda för vem eller vad de möter.

Dessutom kan en förening neka medlemskap när det finns befogade skäl att bedöma att tidigare brottslighet hos den som ska bo där medför en allvarlig risk för de boendes trygghet. Bedömningen ska bygga på omständigheterna i det enskilda fallet. Den som nekas medlemskap kan få saken prövad. Alla ska få en andra chans och därmed komma in på en bättre bana i livet.

Fru talman! Miljöpartiet föreslår i sin följdmotion tydligare begrepp och ytterligare rättssäkerhetsgarantier. Att förlora sitt hem är ett mycket ingripande beslut. Därför ska föreningen normalt kunna visa vad den lägger den enskilde till last. En tvist om uppsägning ska kunna prövas i domstol, och sådant som är av ringa betydelse räcker inte för att någon ska förlora sin bostadsrätt. Här är propositionen tydlig.

När det gäller närmiljön är frågan vad brottsligheten får för betydelse för dem som bor där. Varför ska det avgöras av hur många meter det är mellan brottsplatsen och porten? Brott ska inte begås – oavsett. Det viktiga är om brottsligheten kan försämra de boendes närmiljö på ett sätt som de inte ska behöva tåla. Det är den gränsen som ska prövas.

Följdmotionen och därmed reservationerna tar också upp barnens situation. Det är en fråga som jag tar på stort allvar. Kristdemokraterna är familjepartiet, och barnets bästa ska väga tungt när domstolen bedömer vad en uppsägning skulle innebära för ett barn i familjen. Förslaget stärker dessutom skyddet när grunden för uppsägningen hänger samman med att någon i hushållet har utsatts för brott av en närstående. Det kan ha stor betydelse för ett barn som lever med våld hemma.

I samma hus kan det finnas barn som i dag är rädda för att gå ut genom porten av andra anledningar. Deras trygghet har vi också ett ansvar för. Alla barn ska känna trygghet – oavsett.

Fru talman! Jag delar uppfattningen att vi ska följa hur reglerna fungerar i praktiken, när de blir verklighet. En samlad utvärdering ska bygga på att reglerna har använts och att det finns tillräckligt med fall att dra slutsatser av. Därför ser jag inget skäl för att redan nu slå fast följdmotionens förslag till en tvåårsgräns.

Fru talman! Det måste finnas tydliga gränser när någon riskerar att förlora sitt hem. Därför är det viktigt att läsa vad som faktiskt står i lagförslaget. Småsaker ska aldrig räcka för att förverka en bostadsrätt. Huvudregeln vid bristande skötsamhet är att den boende först ska få möjlighet att rätta sig. Men om någon utsätter fastighetsskötaren för ett allvarligt hot ska föreningen kunna agera utan att behöva vänta på att det händer igen. Om uppsägningen blir tvistig kan domstolen pröva om föreningen har haft grund för den.

Samma krav på tydlighet gäller närmiljön. Här har regeringen valt att låta brottets betydelse för de boende avgöra. En skjutning vid torget där barnen tar bussen till skolan kan påverka tryggheten flera kvarter bort. Det måste lagen ta hänsyn till. För oss kristdemokrater är det viktigt både att den enskilde får en rättssäker prövning och att grannarna kan känna sig trygga där de bor.

En bostadsrättsförening består ofta av grannar som ställer upp på sin fritid för att huset ska fungera. När allvarlig brottslighet drabbar deras fastighet ska de kunna göra något åt det. Det är vad vi ger dem möjlighet till med det här förslaget. För mig är det här kristdemokratisk politik i praktiken.

Jag yrkar bifall till propositionen och avslag på reservationerna.

Anf. 2 ILYAS HASSAN (V):

Fru talman! Alla människor har rätt att känna sig trygga i sitt hem och i sitt bostadsområde. Ingen ska behöva leva med hot, våld eller kriminalitet i sin närmiljö. Det är en självklar utgångspunkt för Vänsterpartiet. Det är därför också viktigt att bostadsrättsföreningar har möjlighet att agera när det förekommer allvarlig brottslighet eller andra förhållanden som skapar otrygghet för de boende.

Fru talman! Trygghet och rättssäkerhet får inte ställas mot varandra. Tvärtom måste de gå hand i hand. Regeringens proposition *Stärkt trygghet i bostadsrätter* innebär bland annat att möjligheterna att förverka en bostadsrätt ska utökas vid brottslighet eller andra handlingar som skapar otrygghet. Regeringen vill också ge bostadsrättsföreningar större möjligheter att neka medlemskap på grund av brottslighet.

Fru talman! Vänsterpartiets invändning mot regeringens förslag handlar framför allt om att flera centrala begrepp i lagstiftningen är alltför otydliga. Det gäller bland annat begreppen bristande skötsamhet och närmiljö.

Här kan man ställa sig några frågor. Vad ska egentligen räknas som bristande skötsamhet? Var går gränsen för vad som kan anses försämra närmiljön? Och hur säkerställer vi att bedömningarna görs på samma

grunder, oavsett vilken bostadsrättsförening det handlar om?

Fru talman! Det här är inga detaljfrågor. Det handlar om beslut som kan vara helt avgörande för om en person får behålla sin bostad eller inte.

Jag har själv erfarenhet av att sitta i styrelsen för en bostadsrättsförening och vet vad det innebär. De som sitter i styrelserna är i regel helt vanliga människor som engagerar sig i sitt boende och sin förening. Oftast är de inte jurister. Det förväntas de inte heller vara. Därför måste lagstiftningen vara tydlig och ge styrelserna bra stöd när de ska fatta sina beslut. Annars riskerar liknande situationer att bedömas olika beroende på vilken bostadsrättsförening det handlar om.

Fru talman! Jag vill särskilt lyfta fram förslaget om utökade möjligheter att neka medlemskap i en bostadsrättsförening på grund av brottslighet. Enligt förslaget ska en förening kunna neka medlemskap om den som söker eller någon annan som ska använda lägenheten tidigare har gjort sig skyldig till brottslighet som ger anledning att anta att bostaden eller närmiljön kommer att försämras på ett sätt som skäligen inte bör tålas.

Det behöver med andra ord inte handla om brottslighet som pågår eller ens om brott som begåtts nyligen. Det kan handla om att en person begått brott tidigare i livet men lämnat kriminaliteten bakom sig. Trots det kan den tidigare brottsligheten ligga till grund för att personen nekas medlemskap.

Vi måste fråga oss hur en bostadsrättsförening ska kunna bedöma risken för framtida otrygghet och hur vi säkerställer att bedömningen görs på sakliga grunder, inte utifrån fördomar eller godtyckliga antaganden.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet menar att människor måste kunna lämna kriminalitet bakom sig och få möjlighet att bygga ett nytt liv. Tidigare brottslighet ska inte utan en välgrundad bedömning bli ett hinder för möjligheten att skaffa sig en bostad. Därför kräver Vänsterpartiet tillsammans med Miljöpartiet att regeringen återkommer med tydligare och mer rättssäkra kriterier för när en bostadsrättsförening ska kunna neka medlemskap på grund av brottslighet.

Fru talman! Flera remissinstanser har varit kritiska till regeringens proposition, däribland DO, Diskrimineringsombudsmannen. DO lyfter särskilt fram risken för diskriminering och menar att otydliga begrepp, som bristande skötsamhet, kan leda till godtyckliga bedömningar. DO påpekar också att diskriminering på bostadsmarknaden är vanligt förekommande. Det är kritik som vi anser att regeringen borde ha tagit större hänsyn till. När det handlar om människors möjligheter att få eller behålla en bostad måste man kunna säkerställa att besluten fattas på sakliga grunder.

Regeringen hänvisar till att liknande regler har införts för hyresrätter. Men redan när riksdagen år 2024 behandlade propositionen *Åtgärder för tryggare bostadsområden* framfördes liknande kritik om otydliga begrepp och bristande rättssäkerhet. Trots det väljer regeringen nu att föra över motsvarande regler till bostadsrättslagen.

Fru talman! För Vänsterpartiet handlar trygghet i boendet om mer än att bekämpa brottslighet. Det handlar också om att människor ska ha råd att bo, att hyresgäster och bostadsrättsinnehavare ska ha ett starkt rättsligt skydd och att ingen ska behöva förlora sitt hem på godtyckliga grunder.

Samtidigt som regeringen lägger fram förslag om utökade möjligheter att förverka bostäder ser vi att allt fler människor förlorar sina hem till följd av ekonomisk utsatthet. Vi i Vänsterpartiet vill se en politik som både förebygger brottslighet och vräkningar och stärker människors trygghet i boendet. Det är den helhetssynen på trygghet som saknas i regeringens bostadspolitik.

Fru talman! Det finns inte någon motsättning mellan att bekämpa brottslighet och att värna människors rättssäkerhet – tvärtom. Om människor ska ha förtroende för lagstiftningen måste den vara både effektiv och rättssäker. Därför anser Vänsterpartiet att regeringen behöver återkomma med tydligare definitioner av begreppen bristande skötsamhet och närmiljö och med rättssäkra och enhetliga kriterier för när medlemskap i en bostadsrättsförening ska kunna nekas på grund av brottslighet.

Med detta yrkar jag bifall till reservation 1.
(Applåder)

Anf. 3 MARKUS KALLIFATIDES (S):

Fru talman! Propositionen *Stärkt trygghet i bostadsrätter*, som vi debatterar i dag, är i stora delar resultatet av ett arbete som sattes igång av den socialdemokratiska regeringen i juli 2022. Vi socialdemokrater ser med största allvar på den utbredda otrygghet som är kopplad till inte minst den brottslighet som griper omkring sig i politiskt eftersatta områden i både större och mindre städer. Det är områden som är mer utsatta för brottslighet.

För oss socialdemokrater är en självklar utgångspunkt att alla invånare ska kunna leva i trygghet i och omkring sina hem. Vi har därför tryckt på Tidöregeringen om att likställa bostadsrätt med hyresrätt vad gäller de boendes ansvar för tryggheten. Jag har själv närmast tjatat på justitieminister Gunnar Strömmer i upprepade interpellationsdebatter för att få denna lagstiftning på plats. Det är alltså en lagstiftning som innebär att bostadsrättsinnehavares ansvar för tryggheten i närmiljön likställs med det ansvar som redan gäller för hyresgäster.

Vi socialdemokrater ställer oss därför bakom de förslag till lagändringar som finns i propositionen, också vad gäller bostadsrättsföreningars förtydligade möjlighet att neka medlemskap mot bakgrund av brottslighet.

Fru talman! Den typ av åtgärder som vi debatterar i dag aktualiserar dock mycket bredare frågeställningar om kommunernas och den kommunala socialtjänstens ansvar för och arbete med de individer och familjer som påverkas av brottsdomar, uppsägningar och avhysningar. Det inbegriper situationer kopplade till mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Det påtalas regelmässigt av remissinstanser att kommunernas möjligheter och resurser för att hantera den typen av situationer brister, även i de alltför många fall där bland annat barnfamiljer vräks från sina bostäder, vanligen på grund av obetald hyra. Av särskild betydelse är tillgången till lägenheter eller hus som genom sociala kontrakt eller med stöd av hyresgarantier upplåts i andra områden än de mest utsatta.

Vi socialdemokrater har välkomnat den utökade användning av kommunala hyresgarantier som är på gång, men vi menar att en ny bostadsförsörjningslag och en nationell plan för bostadsförsörjningen brådskar. En sådan plan kräver åtgärder också från staten. Detta har vi genomgående lyft fram i våra bostadspolitiska kommittémotioner under mandatperioden 2022–2026.

Fru talman! Vi kan bara konstatera att den tidigare Tidömajoriteten, som funnits här i Sveriges riksdag, har varit relativt ensidigt inriktad på den sortens mer repressiva åtgärder som sannolikt kommer att röstas igenom här i riksdagen i morgon. Det förebyggande arbetet har däremot inte stått i centrum för uppmärksamheten. Det behöver bli ändring på det.

Boendesegrationen är genomgripande. Förskola och skola klarar inte alltid av att utföra sitt uppdrag fullt ut. Stora sektorer av arbetsmarknaden präglas av både kriminalitet och stor otrygghet. Det råder brist på uppsökande och kraftfullt socialt arbete. Det råder brist på idrott och kultur för många barn och unga. Det råder här och där brist på poliser.

Vi står nog tyvärr fortfarande och öser med en ganska liten sked ur badkaret som är fyllt till brädden av grov organiserad brottslighet. Och kranen står på i andra änden. Nyrekryteringen till den grova brottsligheten måste stoppas.

Tidöpartierna tenderar att se halva problemet och presenterar därför bara halva lösningar. De är inte alltid dåliga, men de är ofullständiga. Med all sannolikhet är det vad som händer både före och efter en eventuell avhysning som i långt högre grad formar grannarnas trygghet i bostadsområden.

Vi socialdemokrater ser att även helt andra kommunala och statliga åtgärder måste sättas i fokus för att tryggheten i vårt samhälle ska öka på djupet. Det gäller inte minst de av brottslighet mest utsatta bostadsområdena. Det är med den inriktningen vi socialdemokrater verkar i kommuner runt om i landet. Sverige behöver en ny riktning för ett starkare samhälle. Det är bara så vi på djupet säkrar tryggheten för alla.
(Applåder)

I detta anförande instämde Joakim Järrebring, Leif Nysmed och Ylva Stadell (alla S).

Anf. 4 HANNA LINDQVIST (MP):

Fru talman! Alla människor har rätt till ett tryggt boende och en trygg närmiljö. Det gäller oavsett om man bor i en hyresrätt eller i en bostadsrätt och oavsett om man bor på landet eller i stan.

Med det sagt delar Miljöpartiet regeringens ambition att stärka tryggheten, motverka brottsligheten och se till att människor kan känna sig trygga kring sina bostäder. Det är viktigt att bostadsrättsföreningar har möjlighet att agera när bostäder används för allvarlig brottslighet eller när de boende faktiskt utsätts för otrygghet.

Fru talman! När vi inför lagstiftningar som i ytterstafall faktiskt kan innebära att människor och deras familjer förlorar sina hem måste vi dock ställa riktigt höga krav på att den lagstiftning som vi här inne fattar beslut om är fullständig. Den måste vara tydlig, rättssäker och proportionerlig. Det är utifrån den utgångspunkten som vi har lämnat våra reservationer.

En av våra invändningar handlar om att flera av de centrala begreppen är relativt öppna för tolkning, såsom bristande skötsamhet och närmiljön. Det är begrepp där det finns tydligt utrymme för tolkning, och när bostadsrättsföreningar ska tillämpa lagstiftningen finns det en risk att bedömningarna faktiskt kan komma att skilja sig åt. Det är inte rimligt att människors rätt att bo kvar i sina hem riskerar att påverkas av att reglerna tolkas olika från fall till fall, från person till person och från stad till stad.

Därför menar vi att regeringen bör återkomma med tydliga definitioner av de här centrala begreppen. Vi vill också se rättssäkra och enhetliga kriterier för när en bostadsrättsförening kan neka medlemskap på grund av tidigare brottslighet.

Ett beslut om att förverka en bostadsrätt handlar inte bara om en juridisk rättighet eller en ekonomisk tillgång; det handlar om människors hem – om hela familjens hem och vardag. Det är en mycket ingripande åtgärd. Vi i Miljöpartiet vill att det ska kunna fortsätta vara en mycket ingripande åtgärd att ta till när det behövs, men om det ska kunna fortsätta vara det behövs också tydlighet. Man behöver vara tydlig med vilka omständigheter som kan ligga till grund för ett sådant beslut och vilka rättssäkerhetsgarantier som ska finnas med i hela processen.

Regeringen har i propositionen redogjort för sina överväganden, men vi anser inte att detta kommer att vara tillräckligt. Vi vill att regeringen ska återkomma med förslag som säkerställer en rättssäker process när ett boende riskerar att förverkas på grund av brottslighet.

Jag vill även särskilt lyfta barnperspektivet. Barnens röst blir ju inte hörd i kammaren. När en familj riskerar att förlora sin bostad på grund av en vuxen familjemedlems agerande kan konsekvenserna bli absolut störst för barnen. De som i själva verket har påverkat situationen absolut minst är de som ändå kan komma att betala det högsta priset. Barn som själva inte har gjort något fel kan tvingas lämna sina hem och hamna i otrygga boendesituationer. Barnets bästa måste alltid beaktas i beslut som rör barn och unga. Därför måste vi överväga riskerna för barn, och de ska analyseras noggrant i lagstiftningsarbetet.

Slutligen menar vi att reglerna behöver följas upp. Regeringen bör utvärdera hur lagstiftningen faktiskt

tillämpas och vilka effekter den har för tryggheten, rättssäkerheten och barnens perspektiv. Trygghet och rättssäkerhet får aldrig bli varandras motsatser; tvärtom måste de kunna fortsätta gå hand i hand. Vi vill att bostadsrättsföreningarna ska kunna agera mot allvarliga brott, men vi vill också säkerställa att lagstiftningen förblir tydlig, att beslut fattas på rättssäkra grunder och att människor som lämnas utan ett boende aldrig lämnas utan skydd.

Därmed yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 2.
(Applåder)

Anf. 5 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack till Hanna Lindqvist för anförandet!

Hanna Lindqvist sa i sitt anförande att trygghet och rättssäkerhet ska gå hand i hand. Jag kunde inte hålla med mer än jag gör, för det är absolut helt rätt. I en rättsstat som Sverige ska det inte vara någon tvekan om detta. Men utmaningen här är att vi ändå måste väga olika situationer mot varandra.

I sitt anförande nämnde Hanna Lindqvist att lagen inte är nog tydligt skriven. Jag skulle därför vilja fråga Hanna Lindqvist om vi som lagstiftare skulle ha kategoriserat varje brott så att det tydligt angavs vilka brott som leder till vilken åtgärd. Eller på vilket sätt anser Miljöpartiet och Hanna Lindqvist att vi skulle ha skrivit lagen?

Det skulle nämligen bli en väldigt konstig lagstiftning jämfört med det sätt som vi vanligtvis stiftar lag på i Sverige. Vi anger och kategoriserar inte olika brott, utan skrivningen är mer godtycklig, som Hanna Lindqvist nämnde. Jag har full förståelse för att man kan störas av denna godtycklighet – det kan jag själv göra gällande andra lagtexter – men samtidigt blir det jättekomplicerat om vi ska kategorisera.

Hur anser alltså Miljöpartiet att vi skulle ha gjort?

Anf. 6 HANNA LINDQVIST (MP) replik:

Fru talman! Ledamoten frågar mig om skrivningarna och hur det faktiskt ska gå till i praktiken. Det är jätteviktiga frågor som jag verkligen hoppas att vi kan komma överens om och se vidare på.

Med det sagt: Efter remissvaren från remissinstanserna ser jag det här behovet. När barn och de absolut mest utsatta i samhället kan komma att påverkas av de beslut vi fattar här inne ser jag att det är värt att ta det där extra steget. Vi ska kolla på det här en extra gång, och vi måste försäkra oss om att det i varje enskilt fall blir en rättvis och rättssäker avvägning som inte kan tolkas godtyckligt. Så tycker jag, och det handlar om barnens bästa och de absolut mest utsattas bästa.

Anf. 7 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag kan absolut hålla med Hanna Lindqvist om att barnen verkligen ska vara i centrum här. Men barn lever kanske också i olika situationer. Det finns barn som upplever otrygghet just för att det finns någon i bostadsrättsföreningen som beter sig på ett mindre hedervärt sätt eller begår brott. De barnen ska vi ta hänsyn till. Samtidigt finns det kanske barn hos den som inte kan uppföra sig eller som är kriminell. Vilka av dessa barn ska vi ta mest hänsyn till?

På Hanna Lindqvists anförande lät det som att vi ska ta mer hänsyn till barnen i den familj där brottslingen eller den som stör finns, i stället för till de barn som faktiskt far illa. I min värld far bägge familjerna illa på grund av detta, och det är därför vi måste ta tag i situationen. Vi ska ju vara med och hjälpa till så att barn inte far illa, oavsett om det gäller de barn som är rädda eller barnen till en brottsling eller någon som stör.

Här måste vi klara att ha flera tankar i huvudet samtidigt. Jag upplever ofta att Miljöpartiet tar hänsyn ensidigt i den här typen av situationer. I min värld är som sagt barnen i bägge familjerna drabbade lika mycket men på olika sätt. Då måste vi kunna hantera det, och vi har i Sverige nätverk som ska kunna gå in via de sociala myndigheterna för att göra det.

Jag noterar att jag inte fick något svar på min fråga. På vilket sätt skulle lagen ha skrivits tydligare? Det svarade inte Hanna Lindqvist på i sin replik, så jag återkommer till den frågan. På vilket sätt skulle vi ha skrivit lagen i stället, så att man hade varit nöjd i Miljöpartiet?

Anf. 8 HANNA LINDQVIST (MP) replik:

Fru talman! Ingen ska känna sig otrygg i sitt bostadsområde, oavsett om det är ett barn eller en vuxen. Men det som ledamoten nu gör är att han ställer barn mot varandra. Barn i familjer där föräldrarna varje gång orkar gå ut och ta striden ställer han mot barn vars föräldrar bidrar till otryggheten.

Barn kommer aldrig att kunna vara trygga i sitt eget hem om deras föräldrar bidrar till otryggheten ute på gatan och i området. Därför är det nu viktigare än någonsin att vi som sitter i det här rummet och har makten att se till att det blir tryggare bostadsområden för alla gör det jobbet hela vägen fram.

Jag vill att regeringen ska kolla på de åtgärder som remissinstanserna har lyft upp. Definitionerna är i dag inte tillräckliga utan riskerar att tolkas på ett godtyckligt sätt – de måste bli mycket bättre. Vi ska gå hela vägen fram och se till att det aldrig mer blir något barn som hamnar efter, oavsett om dess föräldrar är ute och stör och förstör. Det ska aldrig vara en stämpel som gör att det barnet inte lyssnas på i den här salen lika mycket som de andra.
(Applåder)

Anf. 9 DENNIS ALVDÉN (M):

Fru talman! Ett samhälle där människor känner sig otrygga i sitt eget bostadsområde är också ett samhälle med mindre frihet. Utan trygghet i hemmet och i närområdet blir friheten aldrig fullt ut möjlig. Föräldrar ska kunna skicka iväg sina barn till skolan utan att behöva känna oro. Grannar ska kunna känna sig trygga där de bor. Den som kommer hem efter jobbet ska kunna känna att hemmet är den trygga plats som det är tänkt att vara. För Moderaterna är detta en självklar

utgångspunkt. De som tar ansvar och gör rätt för sig ska också kunna känna att samhället står på deras sida.

Men trygghet handlar inte bara om vad som sker inne i den egna bostaden utan också om den miljö som omger bostaden: trapphuset, gården och kvarteret. Det ska finnas möjlighet att leva sitt liv utan att behöva anpassa sig till kriminalitet och otrygghet. Under alltför lång tid har kriminaliteten flyttat fram sina positioner. Narkotikahandel, våldsbrott och annan grov brottslighet påverkar inte bara dem som är direkt inblandade. Konsekvenserna drabbar också grannar, föreningar och hela bostadsområden. När kriminaliteten får fäste i ett bostadsområde är det oftast de skötsamma människorna som begränsas först. Det är mot den bakgrunden vi behandlar propositionen om stärkt trygghet i bostadsrätter.

Fru talman! Sedan 2024 finns det tack vare den moderatledda regeringen möjligheter att agera mot allvarlig brottslighet och oacceptabla störningar när det gäller hyresrätter. Av lagtekniska skäl var det inte möjligt att samtidigt införa motsvarande lagstiftning för bostadsrätter. Det har inneburit att bostadsrättsföreningar saknat dessa effektiva verktyg för att motverka brottslighet och allvarliga störningar som påverkar både boendemiljön och närmiljön. Det är den obalansen som den här propositionen åtgärdar.

Förslaget innebär att en bostadsrätt ska kunna förverkas om den används för allvarlig, vanemässig eller omfattande brottslighet. Det gäller också brottslighet som allvarligt påverkar närmiljön samt situationer där bristande skötsamhet får betydande konsekvenser för grannar eller föreningen. Dessutom stärks möjligheten att vid medlemskapsprövningen säga nej när det finns befogad anledning att anta att en sökande kommer att försämra boende- eller närmiljön på ett sätt som inte skäligen bör tålas.

Fru talman! Detta är inte några små förändringar. Men det handlar heller inte om några små problem. När en bostadsrätt används som bas för narkotikaförsäljning, när återkommande brottslighet skapar otrygghet i ett område eller när grannar under lång tid utsätts för allvarliga störningar är det inte rimligt att bostadsrättsföreningen står utan någon möjlighet att agera.

Fru talman! Jag vill också säga något om barnperspektivet. När den här typen av förslag diskuteras riktas uppmärksamheten ofta mot barnen till den person som riskerar att förlora sin bostad. Deras situation är viktig. Barnets bästa ska alltid beaktas.

Men det finns fler barn i den här berättelsen: barnen i lägenheten bredvid, barnen i samma trappuppgång och barnen som delar lekplats, gård och skolväg. Det finns barn vars föräldrar känner oro över vad som sker i området, barn som möter narkotikahandel på vägen hem och barn som växer upp i en miljö där kriminaliteten tillåts ta plats. Även deras trygghet måste vägas in. Även de har rätt till en trygg uppväxt.

Det är också därför propositionen innehåller krav på att socialnämnden ska underrättas innan en bostadsrätt sägs upp på grund av bristande skötsamhet. Det skapar bättre förutsättningar att fånga upp situationer där barn berörs innan ett förverkande blir aktuellt.

Fru talman! Det är också viktigt att komma ihåg att detta inte bygger på godtyckliga bedömningar. Förverkanden ska inte grundas på rykten eller allmänna misstankar. Det krävs konkreta omständigheter. Föreningen måste kunna styrka de omständigheter som åberopas. Beslut kan prövas rättsligt, och den som nekas medlemskap kan få frågan prövad av hyresnämnden och ytterst av domstol. Det här är alltså inte ett förslag som ställer trygghet mot rättssäkerhet. Det är ett förslag som försöker säkerställa båda delarna.

Fru talman! Ibland låter debatten som att det bara finns en enskild rättighet att ta hänsyn till. Men verkligheten är lite mer komplicerad än så. Den som riskerar att förlora sin bostad har rättigheter. Men de laglydiga människor som drabbas av brottsligheten har också rättigheter. Även deras intressen måste vägas in.

Den här propositionen innebär inte att alla problem försvinner. Men den ger bostadsrättsföreningar bättre möjligheter att agera när problemen blivit så allvarliga att de påverkar hela boendemiljön. Det är ett rimligt, proportionerligt och nödvändigt steg för att stärka tryggheten för de människor som varje dag ska kunna känna sig trygga i sitt eget hem. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde David Josefsson (M).

Anf. 10 DENNIS DIOUKAREV (SD):

Fru talman! Hemmet är kanske den viktigaste fysiska platsen i våra liv. Det är där vi växer upp och formas som barn. Det är där vi återhämtar oss efter jobbet, umgås med familj och vänner, pluggar inför tentan, firar jul och födelsedagar, skrattar, gråter och planerar inför framtiden. Det är där livet händer. Hemmet ska vara vårt trygga ankare i livet.

Men för alltför många människor är det inte längre så. Hemmets harmoni utmanas av den organiserade brottsligheten, inte bara på gator och torg utan också i hus och hem. Kriminella skapar genom sitt agerande otrygghet för andra boende i sin förening genom försämring av närmiljön och inte sällan regelrätt brottslighet. Kriminella slutar inte vara kriminella när de stänger ytterdörren, utan deras livsval och konsekvenserna av dessa följer med in i portar, trappuppgångar och lägenheter. Det är de skötsamma grannarna, inte minst barnfamiljerna, som får leva med konsekvenserna.

Jag är själv född i Hjällbo, ett utanförskapsområde i Göteborg. Vi bodde visserligen i en hyresrätt, men problematiken var densamma. Jag har fått återberättat för mig av min mamma hur det var att växa upp där. Jag har fått höra om kriminaliteten i och omkring lägenheterna, om hur det påverkade tryggheten för oss som barnfamilj, om rädslan för att möta kriminella i trappuppgången, om stök och hotfulla situationer och om att inte kunna känna sig trygg ens i sitt eget hem. Om en liknande lagstiftning som den riksdagen nu

beslutar om funnits på plats redan 1993 hade vi kanske inte behövt flytta från Hjällbo.

Jag är stolt över att mitt parti ställer sig bakom reformer som underlättar för vanliga familjer att leva i harmoni och att leva i harmoni med sina grannar i bostadsrättsföreningen.

Vi gör det möjligt att förverka bostadsrätter vid brottslighet, vi stärker föreningars möjligheter att neka medlemskap på grund av brott och vi ger föreningarna bättre möjligheter att kontrollera hur lägenheter används. Det handlar ytterst om att värna tryggheten för de skötsamma människor som bor där.

Fru talman! När samhället förändras måste också lagstiftningen göra det. Den behöver anpassas efter de förutsättningar som råder i verkligheten. Och verkligheten är tyvärr sådan att kriminella lever och verkar överallt, så även i bostadsrätter.

Tidöpartierna har skärpt straffen, gett de brottsbekämpande myndigheterna fler verktyg och stärkt samhällets förmåga att bekämpa den organiserade brottsligheten. Men arbetet måste fortsätta på fler områden. När kriminella utnyttjar våra bostadsområden för sin verksamhet måste lagstiftningen ge de boende bättre möjligheter att agera. Och det är precis vad vi gör med den här propositionen.

Fru talman! Jag började med att tala om hemmet, om platsen där vi växer upp, där vi lever våra liv och där vi ska känna oss trygga. Den tryggheten ska inte behöva offras för att kriminella väljer att bosätta sig i samma fastighet. Det är de kriminella som ska anpassa sig efter samhället och inte de skötsamma människorna som ska anpassa sig efter kriminaliteten.

Med detta beslut tar vi ytterligare ett steg för att skydda de skötsamma människornas rätt till trygghet i sina egna hem.

Jag yrkar bifall till propositionen.

Anf. 11 RASMUS ELFSTRÖM (C):

Fru talman! Alla människor har rätt att känna sig trygga i sitt boende. Det finns därför goda skäl att ge också bostadsrättsföreningar möjlighet att agera när bostäder används för allvarlig brottslighet, på motsvarande sätt som har gjorts avseende hyresrätter.

Det är rimligt att det regelverk som utformas avseende bostadsrätter i huvudsak ligger i linje med det regelverk som gäller för hyresrätter. Den föreslagna lagstiftningen svarar mot ett reellt behov och ger därför inte anledning till några förslag eller ändringar från min eller Centerpartiets sida.

Samtidigt finns det några saker som förtjänar att poängteras. För att ge ökad trygghet måste lagstiftningen förenas med höga krav på rättssäkerhet, proportionalitet och respekt för äganderätten. Ingripanden som ytterst kan leda till att en bostadsrättsinnehavare förlorar rätten till sin bostad ställer särskilt höga krav på att reglerna tillämpas återhållsamt och förutsägbart.

Det finns därför anledning att noga följa utvecklingen de kommande åren. Centerpartiet poängterade samma sak avseende den reglering som infördes för hyresrätter, just för att lagstiftningen ska vara ändamålsenlig och inte drabba människor på ett sätt som blir oskäligt och oproportionerligt.

Jag och Centerpartiet kommer därför att följa utvecklingen och återkomma i frågan längre fram om vi skulle anse att det finns skäl för det.

Anf. 12 PATRIK KARLSON (L):

Fru talman! När regeringen tillträdde hösten 2022 befann sig Sverige i ett allvarligt läge. Skjutningar och sprängningar hade blivit återkommande inslag på nyhetssidorna och, än värre, ett återkommande inslag i vardagen för många i det här landet.

De kriminella gängen var oerhört aktiva och hänsynslösa. I vissa bostadsområden var det tydligt att det var gängen, och inte samhället, som satte upp reglerna och styrde. Detta var ett misslyckande som hade byggts upp under lång tid, och det krävdes en omläggning på många politikområden för att bekämpa kriminaliteten och öka tryggheten i vårt samhälle.

Fru talman! En viktig del av trygghetsarbetet handlar om platsen där människor lever sina liv – i bostadsområdet, på gården och i trapphuset. Det är där tryggheten kan byggas upp eller, i värsta fall, rivas ned. Det är där man som ung människa kan möta en vuxen som bryr sig eller en gängmedlem som kan beröva en ens framtid.

Regeringen har därför arbetat brett med tryggheten i bostadsområdena. Det har bland annat blivit lättare att använda kameror på platser där brott begås. Polisens möjligheter att agera i områden där den kriminella aktiviteten och konfliktnivån är hög har stärkts. Fler och fler gator och torg har under regeringens tid vid makten tagits tillbaka av de goda krafterna.

Fru talman! Det har genom detta arbete också blivit lättare för hyresvärdar att säga upp hyresgäster som begår brott, som skapar otrygghet för grannarna eller som använder lägenheten för kriminell verksamhet.

Man kan ställa sig frågan: Varför har regeringen gjort allt detta? Det handlar som sagt om att Sverige under en lång tid tittade bort. Och priset betalades inte främst av dem som debatterade problemen; det betalades av dem som bor där problemen finns.

Fru talman! Den proposition som vi debatterar här i kammaren i dag kommer in just i denna frågeställning. Vi har som sagt tidigare gett hyresvärdarna verktyg, men det har funnits en uppenbar lucka: För den som bor i en bostadsrätt har möjligheterna att agera mot en person som gjort sitt hem till en basstation för brott varit betydligt sämre, och det vet förstås de kriminella.

Fru talman! Låt oss ta som exempel en pensionär som har bott i samma bostadsrätt i cirka 30 år. En dag säljs lägenheten bredvid. Snart kommer och går folk dygnet runt. Det knackar på granndörren sent på natten, och det är skytteltrafik mellan porten och källarförrådet.

Med tanke på de hänsynslösa metoder som dagens gäng använder sig av är det uppenbart att man som granne i och med det här plötsligt hamnar i en betydligt farligare situation än tidigare. Man ser sin trygga

tillvaro försvinna. När man frågar sin styrelse vad den kan göra har svaret alltför ofta varit: ganska lite. Om lägenheten hade varit en hyresrätt hade hyresvärden kunnat agera, men i en bostadsrätt har lagen alltså varit tandlös.

Fru talman! Brottsligheten bryr sig dock inte om upplåtelseformen, och det ska inte heller lagen göra. Nu ändrar vi på det, och jag är väldigt glad för att det finns en bred samsyn i frågan.

I och med den här propositionen kan en bostadsrätt förverkas när innehavaren begår brott som försämrar närmiljön på ett sätt som grannarna rimligen inte ska behöva tåla. Bostadsrätten kan förverkas när lägenheten används för allvarlig brottslighet eller för brott som begås vanemässigt eller i större omfattning. Bostadsrättshavarens ansvar för att bevara tryggheten i huset skrivs nu uttryckligen in i lagen.

Fru talman! Vi täpper också till en annan lucka. Kriminella har lärt sig att köpa lägenheter genom bulvaner, alltså personer med ett rent register som står som ägare medan någon annan använder bostaden. Det här är inget nytt tillvägagångssätt, utan vi har sett det på en rad olika områden i vårt samhälle.

Nu får föreningarna tydligare möjligheter att neka medlemskap när köparen eller den som faktiskt ska bo i lägenheten har en brottslighet bakom sig som gör det befogat att anta att grannarnas boendemiljö skulle försämras. Föreningen får också betydligt bättre möjligheter att kontrollera hur lägenheten faktiskt används.

Fru talman! Vissa säger att den här lagen går för långt, men jag håller inte med. Det kommer i slutändan att vara en domstol, inte styrelsen, som prövar. Den boende ska som regel få möjlighet att rätta sig, och socialnämnden kopplas in. Barnets bästa ska också vägas in.

Den som själv utsätts för brott, till exempel en kvinna vars våldsamma partner skapar oro i huset, ska ha bättre möjligheter att behålla sin bostad. Värdet av bostadsrätten konfiskeras inte om man inte har betalat den med pengar som man fått genom brottslighet. Det här är inte kollektiv bestraffning utan snarare ett skydd för alla som sköter sig.

Frågan till den som tvekar är ganska enkel: Vems frihet väger tyngst? Är det friheten för den som gör sin lägenhet till bas för kriminalitet eller friheten för de skötsamma människor som bor vägg i vägg?

Fru talman! För oss liberaler är svaret självklart. Hemmet ska vara en fristad, och man ska kunna känna sig trygg i sitt bostadsområde. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 25 november.)

§ 6 Några förtydliganden och justeringar i de nya reglerna om bygglov

Civilutskottets betänkande 2026/27:CU3
Några förtydliganden och justeringar i de nya reglerna om bygglov (prop. 2025/26:312)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 25 november.)

§ 7 En ny produktansvarslag

Civilutskottets betänkande 2026/27:CU4
En ny produktansvarslag (prop. 2026/27:12)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 25 november.)

§ 8 Ny politisk inriktning för ett starkare filmland

Kulturutskottets betänkande 2026/27:KrU3
Ny politisk inriktning för ett starkare filmland (prop. 2025/26:287)
föredrogs.

Anf. 13 AMANDA LINDBLAD (S):

Fru talman! När *Tårtgeneralen* spelades in i Köping fick staden återuppleva berättelsen om hur en smörgåstårta skulle sätta Köping på kartan. Till och med konditoriet som var med när det begav sig fick vara med igen. Det är något fint i att en lokal berättelse, med människor och platser som Köpingsbor och västmanlänningar känner igen, blir en film som människor i hela Sverige får ta del av.

Filmen handlar såklart om mer än smörgåstårta. Den handlar även om stolthet över sin hemort, om gemenskap och om viljan att åstadkomma någonting när andra har räknat ut en. Detta säger något om filmens betydelse. Den låter oss känna igen oss själva och samtidigt förstå människor vars liv ser annorlunda ut än våra egna. Därför är det viktigt att svensk film kan skapas i hela landet och att olika platser, erfarenheter och liv får ta plats i berättelsen om Sverige. Filmen bär vårt språk, skildrar samhället vi lever i och hjälper oss att förstå hur det har blivit som det är.

Fru talman! Filmen hjälper oss att förstå vår historia. Den kan väcka frågor om sådant som vi trodde att vi redan visste eller ge perspektiv på det samhälle som vi har fått ärva. Samtidigt blir den film som skapas i dag ett vittnesmål om vår egen tid, om hur vi lever, om vad vi hoppas på och om vad vi oroar oss för.

Dagens film blir en del av morgondagens kulturarv. Värdet sträcker sig långt bortom en enskild premiär. Men för att berättelsen ska bli verklighet behövs människor som kan arbeta med den: manusförfattare, regissörer, skådespelare, fotografer, scenografer och alla andra yrkesgrupper som behövs för att tillsammans göra en film möjlig.

Filmpolitiken handlar också om deras förutsättningar att arbeta, utveckla sitt kunnande och ta sig an nästa produktion. Film är både konst och en näring i ett. Med en bakgrund i kommunpolitiken vet jag mycket väl hur värdefulla de arbetstillfällen och uppdrag som kommer med en filmproduktion är för en ort.

En filminspelning skapar arbete i själva produktionen men också för hotell, restauranger, transportföretag och andra lokala verksamheter. Det här är otroligt viktigt, och därför är det betydelsefullt att Sverige som land kan attrahera större produktioner och behålla kompetens i vårt land. Förutsägbara villkor gör det möjligt att planera, investera och bygga verksamheter över tid. Det perspektivet behöver vara en tydlig del av filmpolitiken.

Fru talman! Det har tagit lång tid att komma fram till den proposition som vi nu behandlar. Under tiden har branschen behövt förhålla sig till både förändrade förutsättningar och osäkerhet om politikens inriktning. Därför är det viktigt att vi nu kommer vidare.

Vi socialdemokrater ställer oss bakom de föreslagna nya filmpolitiska målen och lagändringarna. Vi välkomnar att ansvaret för produktionsincitamentet flyttas till Filminstitutet och att fördelningen av stödet blir mer förutsägbar. Färre mål skulle kunna ge en tydligare styrning, men det avgörande blir vad förändringarna faktiskt betyder i praktiken.

Vi kommer såklart att följa hur detta påverkar dem som skapar film och möjligheten att nå en publik i hela landet. De nationella kulturpolitiska målen måste fortsätta att få genomslag, särskilt de som rör barns och ungas rätt till kultur. Vi kommer särskilt att följa detta framöver.

Vi vill också understryka att en starkare nationell roll för Filminstitutet inte får innebära att den regionala och kommunala filmverksamheten försvagas. Där finns kunskap, engagemang och verksamheter som ger människor vägar in i filmen. Filminstitutet behöver fortsätta att stödja och ta vara på den kraften.

Fru talman! Som vi utvecklar i vårt särskilda yttrande fångar propositionen inte hela den förändring som svensk film behöver. Avgörande frågor om den långsiktiga finansieringen återstår. För den som ska planera nästa film eller hålla ihop en produktion har dessa frågor betydelse här och nu. Vårt stöd till förslagen ska därför förstås som att vi har en väldigt stor förväntan på det fortsatta arbetet. Vi tar steg framåt, och vi behöver se till att de får effekt. Samtidigt måste arbetet med de återstående delarna drivas vidare. Svensk film behöver både besked och långsiktighet.

Fru talman! Filmen har betydelse för vårt språk, vår förståelse av historien och vår bild av Sverige. Den ger människor arbete och låter berättelser från hela landet möta en publik. Därför spelar det roll vilka förutsättningar vi ger den och hur lång tid det tar att komma vidare.

Vi socialdemokrater stöder dagens förslag eftersom svensk film behöver komma framåt. Av samma skäl behöver arbetet fortsätta. De steg vi tar nu räcker inte för att möta alla de behov som finns. Med det hänvisar jag till vårt särskilda yttrande i betänkandet. Svensk film har väntat länge nog på nästa steg. Nu tar vi ett steg, om än ganska litet. Nästa steg, som behöver vara större, får inte dröja.

(Applåder)

Anf. 14 SANDRA SÖNNERGREN (V):

Fru talman! Svensk film är fantastisk – från Ingmar Bergman och Astrid Lindgrens älskade berättelser till mer samtida filmer som *Sameblod* och Sveriges senaste Oscarsbidrag *Arkipelag*, som väckt uppmärksamhet långt utanför Sveriges gränser.

I generationer har svensk film hjälpt oss att förstå både oss själva och världen runt omkring oss. Den har gett oss gemensamma berättelser, speglat vårt samhälle och låtit oss se tillvaron genom någon annans ögon.

Man brukar säga att den som inte berättar sin egen historia låter någon annan skriva den. Därför behövs svensk film, både i dag och i morgon. Dessutom behöver världen svenska berättelser.

Svensk film befinner sig dock i ett allvarligt läge. Biobesöken har minskat, lönsamheten är låg och det blir allt svårare att finansiera nya svenska filmer. Under våren 2025 hade endast tre svenska spelfilmer premiär.

När regeringen tillsatte Filmutredningen fanns därför stora förväntningar, och utredningen levererade faktiskt. Den presenterade konkreta förslag på hur vi skulle kunna skapa en långsiktigt hållbar finansiering av svensk film. Det var förslag som också fick brett stöd av filmbranschen.

När Tidöregeringen väl presenterade sin filmproposition var dock de viktigaste förslagen borta. Det hade funnits stora förväntningar på en ny filmfond, införande av en medfinansieringsavgift, sänkt biomoms och skärpningar för att motverka illegal ip-tv. Trots det stod inga sådana förslag att finna i propositionen. I stället för en ny finansieringsmodell kom beskedet att frågan behöver utredas igen.

Medan den svenska regeringen fortsätter att utreda agerar våra nordiska grannländer. Där ställer man krav på att de internationella strömningsjättarna ska bidra till att finansiera den inhemska filmproduktionen. I Danmark har man redan infört en avgift som bidrar till finansieringen av dansk film- och tv-produktion. I Norge har man beslutat om en investeringsskyldighet på 4 procent av strömningstjänsternas omsättning, något som börjar gälla nästa år. Finland har också fattat ett sådant beslut, med motsvarande skyldighet på 5 procent.

Sverige halkar inte bara efter i fråga om strömningsjättarnas ansvar. Enligt Filmutredningen hade Svenska Filminstitutet 2024 en budget motsvarande ungefär 52 kronor per invånare. I Norge var motsvarande siffra 149 kronor, och i Danmark var den 161 kronor. Det är ungefär tre gånger så mycket som i Sverige.

Förra året stod inhemska filmer för knappt 12 procent av biobesöken i Sverige. I Danmark var det 37

procent. Skillnaderna visar hur mycket Sverige har att ta igen. När svenska produktioner flyttar utomlands för att finansieringsvillkoren är bättre där riskerar vi inte bara att förlora arbetstillfällen. Vi riskerar att förlora kompetens, produktionskapacitet och berättelser som aldrig får chansen att bli film.

Det finns delar av regeringens proposition som är bra, men som helhet är den ett missat tillfälle att genomföra de reformer som svensk film så väl behöver. Filmpropositionen är symtomatisk för hur Tidöregeringen har bedrivit sin kulturpolitik. Det är symboliska satsningar, utredningar som inte leder till några konkreta reformer och förslag som inte har efterfrågats av branschen, alltmedan pengar och förslag som skulle kunna göra reell skillnad har uteblivit.

Vänsterpartiet är också kritiskt till regeringens nya filmpolitiska mål. Det är rimligt att se över målen och göra dem tydligare och mer uppföljbara, men på vägen försvinner de uttryckliga målen om barns och ungas filmskapande och om jämställdhet, mångfald och yttrandefrihet. Det är svårt att förstå varför regeringen lägger så mycket kraft på att omformulera målen samtidigt som man lämnar den viktigaste frågan om hur svensk film ska finansieras olöst.

Vänsterpartiet står bakom Filmutredningens förslag om finansieringsmodell och ser att förslagen skulle kunna möta flera av de problem som filmbranschen brottas med. Även remissinstanserna är i stor utsträckning positiva till en ny filmfond och till en medfinansieringsavgift, även om det finns synpunkter på den exakta utformningen.

Det svensk film inte behöver är ännu en utredning som konstaterar att finansieringen är ett problem. Regeringen har redan fått en bra utredning som levererade konkreta förslag som både branschen och en stor del av politiken tycks vara positiva till. Vad är det egentligen man väntar på?

Fru talman! Svensk film behöver handlingskraft, inte för att politiker ska bestämma vad som visas på bioduken utan för att skapa förutsättningar för en fri och mångsidig filmproduktion. Det kräver långsiktig finansiering som också ger plats åt filmer som inte förväntas bli kommersiella succéer. Kulturens värde kan inte mätas enbart i pengar, och marknadens lönsamhetskrav får inte ensamt avgöra vilka filmer som blir gjorda.

Vänsterpartiet vill därför att en ny regering skyndsamt återkommer med en filmproposition som tar förslagen från Filmutredningen hela vägen i mål. Vi talar ofta om vikten av att bevara vårt kulturarv, men vi måste också se till att det finns ett kulturarv att bevara i framtiden. De filmer som skapas i dag är morgondagens kulturarv. De berättar vilka vi var, vad vi drömde om och hur vi såg på världen.

Därför är frågan inte bara vad vi har råd att investera i svensk film i dag. Frågan är: Har vi råd att låta bli?

Jag yrkar bifall till reservation 1.

(Applåder)

Anf. 15 KRISTINA AXÉN OLIN (M):

Fru talman och åhörare! Vi borde vara stolta över vår filmbransch. Vi svenskar älskar att se film. Av befolkningen har 77 procent sett en film den senaste månaden, varav mer än hälften faktiskt var svensk. Vi har haft 9,8 miljoner biobesök, och i somras slog biograftittandet rekord med 20 procents ökning trots fint väder. Framför allt har unga människor hittat tillbaka till filmen, vilket är otroligt roligt.

Enligt Biotoppen, som anger de mest sedda filmerna, fanns den 21 oktober fem svenska filmer bland de tio mest populära biofilmerna i Sverige. Vi ser en positiv utveckling.

På filmfestivalen i Lübeck i november var rekordmånga svenska filmer med. Vi hade 39 svenska filmer på filmfestivalen, vilket är rekord.

Ibland framställs filmbranschen som en kris- och katastrofbransch, men det stämmer inte. Vi borde verkligen vara stolta över våra filmer.

Det stämmer dock att biograferna fortfarande har utmaningar. Framför allt drog pandemin av förklarliga skäl ned antalet biobesök mycket. Men det beror också på nya levnadssätt. Vi sitter mer hemma. Vi har bättre anläggningar hemma. Man kan streama film hemma. Det finns även annat som vi måste förhålla oss till.

Alice Bah Kuhnke, den miljöpartistiska kulturministern, gjorde 2017 ett stort misstag tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet när de höjde biomomsen från 6 procent till 25 procent. Man förstatligade filmpolitiken och tog bort biografavgifter. En sådan bakgrund var förödande när pandemin kom.

Av detta skäl tillsatte vår regering en filmutredning, och den kom med många bra förslag. Men på gott och ont hänger förslagen ihop, och det har varit svårt att ta ut de delar som är genomförbara redan i dag.

Fru talman! Det vi har i dag är en proposition som ändå ställer en del saker till rätta. Den 1 januari flyttar vi till exempel produktionsincitamenten från Tillväxtverket till Filminstitutet. Filminstitutet får också ett annat uppdrag och en annan fördelningsmodell. Vissa produktionsincitament kommer man att kunna överklaga om man är missnöjd.

Vi ändrar som sagt de filmpolitiska målen för att göra det hela enklare att följa upp. Vi ändrar dem till tre mål: brett filmutbud av hög kvalitet, större publik för svensk film och bevarande av filmarvet. Vi lägger också en särskild betoning på vikten av att främja det svenska språket och våra nationella minoritetsspråk.

Delar av det som Filmutredningen föreslog – idéer som vi tycker är intressanta och bra – går inte att fatta beslut om här i dag, utan de måste utredas mer. Det handlar bland annat om idén om en filmfond. Eftersom Filminstitutet inte är en myndighet måste man utreda hur man kan möjliggöra att skattepengar slussas till en stiftelse för att sedan fördelas. Idén om att branschen skulle bemanna filmfonden och besluta om utdelningen innebär en viss jävsproblematik som måste undvikas.

Biografavgiften är ingenting som riksdagen ska besluta om, utan det är ett avtal mellan Filminstitutet och biografägarna.

Flera av de saker som handlar om finansieringen måste helt enkelt utredas igen. En sådan utredning har vi redan tillsatt, med Mattias Thalén som utredare. Han kommer den 27 februari, om bara ett par månader, att redovisa förslag på hur vi kan hitta en bredare, bättre och förhoppningsvis högre finansiering av svensk film i Sverige.

Även om jag önskar att vi i dag haft en helhetslösning för filmbranschen för många år framgent får vi återkomma i vissa delar, inte minst i finansieringsdelen. Jag yrkar bifall till den proposition som vi har att ta ställning till i dag.
(Applåder)

Anf. 16 LEILA ALI ELMI (MP) replik:

Fru talman! Tack, Kristina Axén Olin, för ett bra anförande, vill jag inledningsvis säga. Sedan vill jag återkomma lite till det ledamoten anförde här i talarstolen.

Filmutredningen är en utmärkt utredning, och det finns väldigt många bra förslag. Vi i Miljöpartiet avvisar inte den proposition som ligger på bordet i dag och som vi debatterar.

Däremot tycker vi att propositionen saknar utredningens mest centrala förslag om en filmfond. Tidöregeringen har under fyra år framhållit att både kulturen och filmen ska få en breddad finansiering. Filmfonden, så som den är utformad och som den föreslås i utredningen, skulle bidra till att svensk film fick breddad finansiering.

Ledamoten lyfte också i sitt anförande att regeringen har tillsatt ytterligare en utredning. Dock är direktiven utformade på ett sådant vis att man inte tar hänsyn till den riktning som Filmutredningen pekade ut angående en filmfond. Min fråga är egentligen: Hur ska vi få en breddad finansiering till svensk film utifrån den utredning som ligger på bordet i dag?

Anf. 17 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att jag redan har svarat på Leila Ali Elmis frågor till mig. Precis som jag beskrev föreslår Filmutredningen en filmfond som ska förvaltas av Stiftelsen Svenska Filminstitutet. När det gäller den delen måste man fundera på om det lagligen ens är möjligt att göra på det sättet med skattebetalarnas pengar.

Den del som handlar om biografavgifterna är inget som vi här i riksdagen ska besluta om, utan det rör sig om ett avtal mellan biografägarna och Svenska Filminstitutet.

Medfinansieringsavgift, det som ofta kallas streamingskatt i debatten, är också en komplicerad fråga. När det gäller förslaget om att man i så fall skulle basera en sådan strömningsskatt på 10 procent av aktörernas omsättning föregående år är frågan: Hur gör man då om de olika aktörerna faktiskt får intäkter beroende på att de har sportsändningar eller nyhetssändningar? Är det sådant vi ska betala svensk filmproduktion med? Det kanske inte de aktörer som i huvudsak har sportsändningar tycker är rimligt.

Jag nämnde inte heller ip-tv, och det är samma sak där. Men där tittar Justitiedepartementet nu på hur vi kan göra för att komma åt de kriminella aktörer som slussar pengar till grov kriminalitet, penningtvätt och annat runt om i hela världen.

Så, fru talman, den utredning som kommer den 27 februari är en viktig del. Vi kan ju inte här i riksdagen fatta beslut som faktiskt är olagliga, utan vi måste veta att den fond som vi i så fall inrättar inrättas på lagliga grunder och vem som ska hantera den.

Anf. 18 LEILA ALI ELMI (MP) replik:

Fru talman! Tack, ledamoten, för svaret!

Vissa av de delar som Kristina Axén Olin lyfter är jätteviktiga. Vi håller med om att det är viktigt att se till att filmfondens konstruktion inte skapar organisatoriska svårigheter, apropå det du säger om att det kan bli jäv eller att det kan leda till maktkoncentration. Jag instämmer; jag är helt enig med Kristina på den punkten.

Däremot är jag lite oenig med ledamoten på en annan punkt. Biografägarna har välkomnat det som föreslås i Filmutredningen: dels att de ska få sänkt moms, dels att de ska medfinansiera detta. Men det framgår inte i den nya utredningens direktiv hur det ska komma till stånd. Det gäller den bit som Kristina lyfte angående hur biografägarna ska bidra till den nya filmfonden.

Den utredning som ligger på bordet undantar möjligheten att driva in en avgift från streamingtjänsterna. Så min fråga är återigen: Hur ska vi få till en breddad finansiering när regeringen tillsätter en utredning som omöjliggör det?

Anf. 19 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik:

Fru talman! Nu blir det mycket upprepning eftersom jag tycker att jag redan har svarat. Riksdagen kan inte fatta beslut som är olagliga och som strider mot olika lagar vi har här i Sverige. Vi måste i så fall titta på detta och inrätta en fond på ett sätt som över huvud taget är möjligt, hos en stiftelse.

Vi kan inte heller här i riksdagen fatta beslut om sådant som privata biografägare ska besluta om tillsammans med Filminstitutet. Det är inte heller något som riksdagen ska fatta beslut om.

En streamingavgift har som sagt många problem. När det gäller dem som i så fall skulle bidra genom att betala 10 procent av sin omsättning och som inte redan gör det, vilket till exempel Netflix gör i form av produktioner i Sverige, är frågan: Hur gör man då med idrott, nyhetssändningar och annat som ingår i många av dessa aktörers utbud? Vi kan ju inte gärna bekosta svensk film med den typen av inkomster från andra aktörer.

Hela idén i Filmutredningen hängde ihop med att man skulle sänka biomomsen igen. Mot det skulle man införa biografavgiften och ta in den här

streamingsskatten eller medfinansieringsavgiften. Hela systemet är alltså omöjligt i den utformning som Filmutredningen tyvärr hade föreslagit.

Men, fru talman, som jag har sagt till Leila Ali Elmi har vi en utredning som kommer med sitt betänkande den 27 februari. Vi inväntar naturligtvis med tillförsikt ett besked om hur vi på olika sätt kan få en bredare och bättre finansiering av svensk filmproduktion.

Anf. 20 LEILA ALI ELMI (MP):

Fru talman! I dag debatterar vi regeringens filmproposition. Filmens betydelse för människan får inte underskattas eller reduceras till enbart underhållning. Film är en viktig kulturell och bildande upplevelse som de flesta av oss kan ta del av oavsett förkunskaper. Svensk film ger oss gemensamma referensramar. Den fångar vårt gemensamma liv, och den hjälper oss också att föreställa oss en gemensam framtid som ännu inte har ägt rum.

Samtidigt utgör film ett kollektivt minne. Jan Troells *Utvandrarna* från 1971 eller Erik Poppes uttolkning från 2021 ger oss bilder av hur livet kunde se ut i Sverige under 1800-talet. Daniel Espinosas *Snabba cash* skildrar ett annat Sverige i början av 2000-talet. Film skapar samtal mellan generationer och över sociala skiljelinjer. Den hjälper oss att förstå oss själva, andra människor och den värld vi lever i.

Fru talman! Trots en gedigen filmutredning som har remissbehandlats och fått ett brett mottagande lägger regeringen nu fram en proposition som innehåller alldeles för lite av de konkreta reformer som skulle kunna stärka svensk film. Förslagen på hur svensk film skulle kunna utvecklas finns redan. Det som saknas från Tidöregeringen är den politiska ambitionen att genomföra dem.

Ett av Filmutredningens mest centrala förslag är en filmfond med en årlig finansiering på omkring 300 miljoner kronor. Fonden föreslås finansieras gemensamt av staten, biografägarna och vissa strömningstjänster. Som en del av förslaget skulle biografmomsen sänkas från 25 till 6 procent, samtidigt som biografägarna skulle bidra till filmfonden. Även strömningstjänsterna skulle vara med och finansiera svensk film.

Detta är inte småjusteringar. Det är ett förslag som skulle kunna förändra förutsättningarna för svensk filmproduktion och skapa en mer långsiktig och hållbar finansiering av svensk film.

Fru talman! Sverige halkar efter flera jämförbara länder när det gäller offentliga resurser till film. Danmark och Norge satsar betydligt mer per invånare än Sverige. Det märks i produktionsbudgetarna och möjligheten att konkurrera om internationella filmproduktioner.

I en tid när produktionen rör sig över nationsgränserna behöver Sverige kunna erbjuda konkurrenskraftiga villkor – annars riskerar arbetstillfällen, kompetens och produktioner att hamna i andra länder. Därför vill Miljöpartiet att regeringen går vidare med Filmutredningens förslag om en fond. Finansieringen behöver vara långsiktig, och staten måste ta ett tydligt ansvar. Biografägare och strömningstjänster ska också bidra till svensk film, men branschens bidrag ska komplettera statens finansiering – inte ersätta den.

För svensk film handlar det inte bara om hur många filmer vi producerar eller hur många biljetter vi säljer. Det handlar om vår kulturella utveckling, vårt kollektiva minne och vår förmåga att föreställa oss framtiden. En långsiktig och hållbar finansiering handlar ytterst om vilken plats vi vill att svensk film ska ha i vårt samhälle.

Regeringen har fått förslagen. Branschen har efterfrågat långsiktighet. Nu krävs det att regeringen också visar politisk vilja. Svensk film behöver mer än nya mål. Den behöver konkreta reformer och hållbara ekonomiska förutsättningar. Med detta sagt yrkar jag bifall till reservationerna 2 och 3.

Anf. 21 MIKAEL STRÖMBERG (SD):

Fru talman! Jag älskar svensk film. Svensk film är inte bara underhållning. Den är kulturarv, språk, identitet och en spegel av det samhälle och den samtid som vi lever i.

För Sverigedemokraterna är utgångspunkten självklar: Svensk film ska präglas av kvalitet, konstnärlig frihet och berättelser som når och berör publiken i hela vårt land. Det görs inte genom politiska pekpinnar och ideologiska krav.

Under lång tid har dock svensk filmpolitik präglats av just politisk detaljstyrning. Den tidigare rödgröna regeringen bidrog till en målstruktur där jämställdhet och mångfald blev framträdande politiska måttstockar. Detta fick filmskapare att känna sig tvingade att anpassa sina berättelser efter politikens förväntningar snarare än efter sin egen kreativitet och konstnärliga övertygelse.

Det här måste vi bort ifrån. Därför tar Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen nu en annan riktning, där de filmpolitiska målen renodlas. Svensk film ska hålla hög kvalitet och nå en bred publik. Film ska kunna skapas och visas i hela landet. Vårt filmarv ska bevaras och göras tillgängligt utan vänsterpolitiska pekpinnar. Det är en filmpolitik med rätt fokus.

Om skattebetalarnas pengar ska gå till filmproduktion måste filmerna också nå en bred publik. Film ska inte produceras för att bocka av politiska kriterier. Film ska skapa känslor, väcka tankar, underhålla och få människor att vilja se mer. Sverigedemokraterna välkomnar därför reformeringen av produktionsincitamenten. Först-till-kvarn-principen ersätts av en mer förutsägbar fördelningsmodell. Ett beloppstak öppnar för att fler produktioner kan få stöd. Dessutom prioriteras produktioner på svenska. Det är ett viktigt steg för att stärka vårt språk och våra svenska berättelser.

Fru talman! För att svensk film ska ha en framtid krävs också en långsiktig finansiering. Filmutredningen har föreslagit en filmfond på ungefär 300 miljoner kronor per år, finansierad av staten, biografer och strömningstjänster. Men hur mycket jag än hade önskat att kunna genomföra en större strukturreform på

det här området redan nu måste det ändå ske på ett genomtänkt och ansvarsfullt sätt.

Sverigedemokraterna delar därför regeringens bedömning att förslaget behöver utredas ytterligare. Frågor om representation, branschinflytande, maktkoncentration och organisation måste få genomtänkta svar. Vi ska inte kasta oss in i bygget av en ny finansieringsmodell innan vi är säkra på att den faktiskt fungerar.

Däremot vet vi vad som slår mycket hårt mot tv, sportsändningar och svensk film. Det handlar om den organiserade brottsligheten, som gör enorma vinster på försäljning av illegala strömningstjänster. Sverigedemokraterna ser därför ett mycket stort behov av skarpare och mer precisa åtgärder för att trycka tillbaka den organiserade brottslighet som tillgängliggör illegal iptv.

Låt mig dock vara mycket tydlig: Det handlar inte om att sätta dit helt vanliga familjer som jagats bort från strömningsjättarna på grund av höga avgifter. Det här handlar i stället om att slå undan benen för den organiserade brottsligheten och jaga den överallt hela tiden.

Fru talman! Med detta sagt kan vi konstatera att svensk film inte behöver fler politiska pekpinnar. Den behöver frihet, kvalitet och långsiktiga förutsättningar. Sverigedemokraterna vill därför se en filmpolitik där svenska berättelser får ta plats, där filmskapare vågar tänka stort och där publiken inte glöms bort. Det är en filmpolitik som värnar vårt filmarv och låter det leva vidare för kommande generationer.

För svensk film ska inte formas efter politikens önskelistor. Den ska formas av kreativitet, berättarglädje och konstnärlig frihet. Det är så vi skapar förutsättningar för en stark svensk film även i framtiden.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Anf. 22 LEILA ALI ELMI (MP) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik, men sedan gick ledamoten in på ip-tv och hur viktigt det är för Sverigedemokraterna att få bukt med den typen av brottslighet. Då väcks frågan i mig: Varför har man inte i den proposition som nu ligger på bordet vidtagit åtgärder för att stoppa den typen av brottslighet?

Anf. 23 MIKAEL STRÖMBERG (SD) replik:

Fru talman! Detta är någonting som vi jobbar med. Vi har sagt att det är väldigt viktigt och att vi vill gå vidare med det.

Men det är också viktigt för oss med tydligare, skarpare och mer precisa åtgärder än tidigare. Därför vill vi jobba vidare med detta.

Anf. 24 LEILA ALI ELMI (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar ledamoten för svaret. Jag tycker ändå att han inte riktigt förklarar varför man inte har med detta i propositionen. Det finns ju förslag i utredningen om hur man kan gå vidare med detta. Varför finns de förslagen inte med i den proposition som vi debatterar här i kammaren i dag? Du lyfter hur viktigt det är att få stopp på den här kriminaliteten. Samtidigt menar du att man inte ska peka på enskilda familjer som har det ekonomiskt svårt. Man ska inte komma med rykten till kammaren, men jag måste fråga ledamoten något. Det sägs att det är Sverigedemokraterna som har hållit emot när det gäller att hantera ip-tv i propositionen. Beror det på att ni värnar era väljare i stället för att stoppa kriminalitet?

Anf. 25 MIKAEL STRÖMBERG (SD) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag uppskattar det som ledamoten insinuerar här. Det är faktiskt tvärtom. Det finns väl inget parti som går så hårt åt den organiserade brottsligheten och gängkriminaliteten som Sverigedemokraterna gör – i alla frågor, i varje skeende, överallt, hela tiden.

Däremot tycker jag att det finns en tydlig skillnad mellan att jaga människor som nyttjar en tjänst och att jaga dem som faktiskt tillhandahåller en illegal tjänst. Därför säger jag: Vårt fokus ligger definitivt inte på att jaga enskilda familjer. Vårt fokus ligger på att jaga den organiserade kriminaliteten och den organiserade brottsligheten – hela tiden och överallt – för att slå undan benen på dem så mycket vi kan.

Anf. 26 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Fru talman! Jag läste nyligen om filmens historia på Alnön utanför Sundsvall, där jag bor. Där har det funnits 19 sågverk. Det är kanske lite mer överraskande att det genom åren också funnits hela 16 olika platser där man visat film.

Jag fastnade särskilt för en liten historia från 1934. Den handlade om Anna-Lisa som blev bjuden på bio av sin bror. Det kostade 25 öre. Hennes pappa tyckte inte att hon skulle gå och erbjöd henne samma summa för att stanna hemma i stället. Men Anna-Lisa valde bion, och hon fick se *Tre små grisar*. Det säger väl något om filmens dragningskraft redan på den tiden.

Från en liten biograf på Alnön tar vi oss hela vägen till Hollywood. I våras vann den norska filmen *Sentimental Value* en Oscar för bästa internationella film – med Stellan Skarsgård i en av huvudrollerna. Den samproducerades med svenska Film i Väst och spelades delvis in i Strömstad i Västra Götaland.

Jag tycker att det är ett fint exempel på vad film kan åstadkomma men också på vad som är möjligt när det finns kompetens, samarbete och goda förutsättningar att skapa film. Film är ju så mycket mer än det vi ser på bioduken. Den får oss att skratta, gråta, känna igen oss och ibland se världen genom andra ögon. Svensk film berättar också något om vilka vi är, om vårt språk, om vår historia och om det samhälle vi lever i. Därför är den viktig både för oss som får uppleva den och för alla som arbetar med att skapa den.

Men film kan också betyda mycket för en hel ort. En filminspelning skapar jobb, både för dem som arbetar med filmen och för lokala företag. Det handlar om hotell, restauranger och transporter. Och ofta

lockar filmer besökare som vill uppleva platserna där filmerna spelats in.

Film är alltså kultur, företagande och utveckling för en hel bygd.

Fru talman! Svensk film behöver stärkas. Vi behöver film- och dramaproduktion på svenska som speglar vår historia och vår tid. Därför behöver fler förslag från Filmutredningen genomföras, vilket till viss del finns beskrivet i propositionen.

Det behövs en kraftsamling för att stärka svensk film, och förslaget om en filmfond är en viktig del i detta. Frågan om hur en sådan kan utformas och finansieras behöver lösas.

Det är bra med tydliga mål: att svensk film ska nå fler, att vårt filmarv ska bevaras och att film ska kunna skapas och visas i hela landet. För att vi ska nå de nya målen är det viktigt att vi fortsätter arbetet med att utveckla villkoren för svensk film.

Vi har fantastiskt skickliga filmskapare, skådespelare och producenter. Kompetensen finns, och med långsiktiga och förutsägbara villkor finns goda möjligheter att utveckla svensk film ytterligare. Det är viktigt att villkoren fungerar för både stora och små produktioner samtidigt som vi värnar den konstnärliga friheten.

Fru talman! En annan viktig fråga för oss är att film ska kunna produceras i hela landet. Ett fint exempel är *I rymden finns inga känslor*, regisserad av Andreas Öhman från Kramfors. Det är en film med en stark koppling till Västernorrland. Den blev Sveriges Oscarsbidrag och nådde en publik långt utanför våra gränser.

Om svensk film ska spegla hela Sverige måste människor i hela Sverige få möjlighet att vara med och skapa den. Talanger, idéer och berättelser finns i hela landet, och filmpolitiken måste ge dem möjlighet att växa.

Vi behöver värna biograferna – särskilt på mindre orter, där de är viktiga mötesplatser – och fortsätta arbetet med att förbättra deras villkor. Vi behöver skydda dem som skapar filmerna och värna deras upphovsrätt. Illegal ip-tv göder organiserad brottslighet, och det drabbar film, tv och idrott. Därför behövs konkreta åtgärder för att stoppa den.

Fru talman! Jag vill också lyfta barn och unga, som vi tar upp i vårt särskilda yttrande. Precis som Anna-Lisa på Alnön fick uppleva filmens magi 1934 ska dagens barn få möjlighet att uppleva film, möta nya berättelser och kanske själva prova att göra film. Det kan väcka både fantasi, nyfikenhet och lust att skapa. Dessa möjligheter ska finnas oavsett var man växer upp.

Sverige har en fantastisk filmtradition, skickliga filmskapare och berättelser som når långt utanför våra gränser. Det ska vi vara stolta över och bygga vidare på. De nya filmpolitiska målen är en grund att bygga vidare på, tillsammans med det fortsatta arbetet för hållbar finansiering och möjligheter att skapa och uppleva film i hela landet.

Vem vet varifrån nästa svenska filmsuccé kommer. Den kommer kanske från Stockholm, Göteborg eller – varför inte? – Kramfors, Sundsvall eller någon annan plats där en berättelse just nu väntar på att bli film. Den här möjligheten ska finnas i hela Sverige.
(Applåder)

Anf. 27 LILI ANDRÉ (KD):

Fru talman! Film är mer än underhållning. Svensk film är berättelserna om Sverige. Det är våra språk, vår historia, våra livsöden och våra värderingar som förs vidare mellan generationer.

Genom filmen lär vi känna vårt land men också varandra. Den skapar igenkänning. Den skapar gemenskap och förståelse av vårt samhälle. Filmkonsten är därför en viktig del av ett levande kulturliv i hela landet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Vi kristdemokrater välkomnar ambitionerna i propositionen, nämligen att skapa förutsättningar för ett starkare filmland och att tydliggöra de nationella filmpolitiska målen. De nya målen fokuserar på att ett brett filmutbud av hög kvalitet ska skapas och visas i hela landet, att svensk film ska nå en stor publik nationellt och internationellt samt att filmarvet ska bevaras och användas.

Men vi kan konstatera, fru talman, att flera av de avgörande framtidsfrågorna behöver mer tid. Frågorna om en framtida filmfond, nya finansieringsformer och relationen mellan offentliga och privata investeringar är fortfarande föremål för utredning. Vi kristdemokrater står bakom regeringens utlåtande att ytterligare analys krävs innan sådana reformer kan genomföras.

Vi kristdemokrater vill se ett Sverige som fortsätter att vara en stark filmnation. Vi vill att svensk film ska fortsätta stärka konkurrensen internationellt och samtidigt vara lokalt förankrad. Vi vill att berättelser ska kunna skapas i hela landet, inte bara i storstäderna. Vi vill att barn och unga ska få möta svensk film och filmhistoria. Vi vill att de nationella minoritetsspråken och det svenska språket ska ha en stark ställning också på filmområdet. Och vi vill att professionella filmutövare ska ha goda förutsättningar att skapa, utvecklas och verka i Sverige.

Fru talman! Ett land som vill vara en stark filmnation måste också känna sin egen filmhistoria. För kristdemokrater är det viktigt att filmarvet inte stannar i arkiven. Genom kulturkanon ges en viktig möjlighet att lyfta fram svenska filmklassiker i skolan och andra bildande sammanhang.

Fler ska få möjlighet att möta de svenska filmverk som hjälpt till att forma vår förståelse av landet, människorna och samhällets utveckling. Det stärker bildningen och ger nya generationer rötter i vår gemensamma kultur. På så sätt blir filmhistorien inte bara något vi förvaltar utan något som nya generationer får upptäcka, lära av och relatera till.

Fru talman! Vi kristdemokrater ser också behovet av att långsiktigt stärka finansieringen av svensk film

och säkra offentlig finansiering för att locka investerare. Sverige är ett litet språkområde. Om vi vill fortsätta producera film av hög kvalitet krävs både privat finansiering och ett offentligt ansvarstagande. Staten ska vara en stabil grund, men vi behöver också finna former som gör att fler aktörer kan bidra till utvecklingen av svensk filmproduktion.

Fru talman! Alla i denna kammare vill ha mer och starkare svensk film. Frågan är om vi fattar beslut först och utreder sedan, eller om vi först säkerställer att reformerna håller juridiskt, ekonomiskt och organisatoriskt. Vi kristdemokrater väljer den senare vägen därför att vi vill att Sverige ska vara ett starkt filmland även på lång sikt.

Att vi inte kan fatta alla beslut i dag betyder inte att vi saknar politisk vilja. Den avgörande anledningen till att jag yrkar avslag på motionerna är egentligen enkel. I en situation med en övergångsregering är handlingsutrymmet begränsat.

Det vore inte ansvarsfullt att föregripa pågående utredningar eller lägga fram förslag där de rättsliga, ekonomiska och organisatoriska förutsättningarna ännu inte är tillräckligt analyserade. Det gäller inte minst frågor om filmfondens konstruktion, finansiering och representation samt de komplicerade frågorna kring avgifter för strömningstjänsterna.

Det finns skäl att önska att svaren på flera av dessa frågor redan hade funnits på bordet. Men det finns också skäl att fatta beslut på ett genomarbetat och hållbart sätt. Därför delar vi bedömningen att vissa reformer måste beredas ytterligare innan de kan genomföras.

Vi kristdemokrater kommer under tiden att fortsätta att driva på för ett starkare svenskt filmland. Det är ett filmland där svensk film når ny publik, ett filmland där kulturarvet bevaras och utvecklas och ett filmland där filmskapare kan verka i hela landet. Ett starkt filmland skapar också fler möjligheter för människor, våra barn och unga, att arbeta och verka som skådepelare och inom filmens många olika yrken.

Fru talman! Med det står jag bakom utskottets förslag till beslut och yrkar avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 28 CECILIA PRINS (L):

Fru talman! Jag är som liberal stolt över Sverige som ett filmland med mycket fint filmskapande. Film berör oss. Den kan roa, utmana, väcka känslor och få oss att se världen på ett nytt sätt. Den berättar historier om vårt land i nutid och dåtid. Den är en viktig del av vårt svenska kulturarv. Men film är också en näring. Bakom varje film finns människor som arbetar och företag som investerar. Det måste vår filmpolitik ta hänsyn till.

Vi behöver därför dessa nya filmmål som koncentrerar sig på filmens kärnverksamhet med en filmpolitik som fungerar i den tid vi lever i. När publikens vanor förändras, konkurrensen är internationell och tekniken utvecklas snabbt ska svensk film ha en hög kvalitet, nå en större publik och samtidigt värna vårt filmarv. För mig som liberal är den konstnärliga friheten central. Politiken ska inte bestämma vilka berättelser som ska berättas. Vi ska skapa förutsättningar för människor att våga skapa och tänka fritt.

Fru talman! Jag vill lyfta fram finansieringen. Svensk film behöver fler investeringar och bättre förutsättningar att producera film i Sverige. Det offentliga stödet är viktigt, men vi behöver också mer privat kapital. Det är därför bra att regeringen nu har tillsatt en utredning och ser över hur offentliga och privata investeringar långsiktigt och hållbart kan samverka.

Modellen måste vara rättssäker, långsiktig och transparent och ge utrymme för både etablerade producenter och nya företag. Privat finansiering ska bredda möjligheterna, inte ersätta det offentliga ansvaret.

Vi behöver också stärka Sveriges konkurrenskraft och ser positivt på att ansvaret för produktionsincitamentet flyttas till Filminstitutet. Det är ett viktigt verktyg för att locka filmproduktioner till Sverige och skapa investeringar och arbetstillfällen.

Fru talman! Vi måste också diskutera streamningstjänsternas ansvar. De har fått en större roll i det svenska filmlandskapet, och det är rimligt att diskutera hur de kan bidra till att ny svensk film blir till.

Filmutredningen föreslår en särskild medfinansieringsavgift. Vi i regeringen har valt att inte gå vidare med den modellen. Det betyder inte att finansieringsfrågan är oviktig. Vi som liberaler tycker att vi måste hitta en lösning som är rättsligt hållbar och leder till mer svensk film.

Fru talman! En annan viktig fråga är hur de offentliga investeringarna fördelas. Den som söker stöd ska veta vilka regler som gäller och hur besluten fattas. Därför är ett transparent och förutsägbart stödsystem viktigt.

Samtidigt måste vi värna armlängds avstånd. Det är inte politiker som ska avgöra vilka filmer som är bra eller vilka berättelser som ska berättas. Det ska göras av människor som har kunskap och kompetens inom filmområdet.

Vi behöver ge utrymme för både etablerade producenter och nya filmskapare, för stora produktioner och mindre filmer. Vi ska också värna film på svenska och våra nationella minoritetsspråk.

Fru talman! Jag vill också säga någonting om ip-tv. När filmer och annat upphovsrättsskyddat material sprids olagligt drabbar det dem som har skapat innehållet och investerat i produktionen. Den som skapar något ska också ha möjlighet att få betalt för sitt arbete.

Liberalerna delar uppfattningen att illegal ip-tv är ett allvarligt problem och att ytterligare åtgärder behöver analyseras vidare. Men åtgärderna måste vara träffsäkra och riktas mot dem som organiserar och tjänar pengar på olaglig distribution. Samtidigt måste vi värna rättssäkerheten och se till att lagliga tjänster inte drabbas.

Fru talman! Svensk film ska kunna skapas i hela landet. Vi behöver samverkan mellan staten, regionerna och kommunerna. Filminstitutets nationella roll är viktig, men regionernas kunskap och kompetens

måste också tas tillvara. Vi ska ha ett Sverige där det går att skapa film, arbeta med film och se film oavsett var man bor.

Vi behöver se svensk film som både kultur och företagande. Det är inte två motsatser. Vi behöver konstnärlig frihet och kreativitet, men också företag som vågar investera, människor som kan försörja sig på sitt arbete och en publik som hittar fram till svensk film.

Det är så vi bygger ett starkt svenskt filmland i hela Sverige. Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 29 PETER OLLÉN (M):

Fru talman! Med en kvarts miljon anställda är de kulturella och kreativa näringarna en av Sveriges största branscher. Den skapar också många arbeten inom andra näringar, exempelvis hotell och restaurang. Därför var det naturligt för den moderatledda regeringen att sommaren 2024 lägga fram en hel strategi för de kulturella och kreativa branscherna. Den är en god hjälp vid export och för att exempelvis bedöma behovet av startup-miljöer och utbildningsplatser. Speciellt glädjande är att den under 20 år obrutet växande dataspelsbranschen nu har ett system där man kan börja i kulturskolan och sedan fortsätta hela vägen till att doktorera.

Det finns dock en sårbarhet i de kreativa branscherna, och den handlar om att det kreativa arbetet är relativt lätt att stjäla och kopiera. Vissa delar av branschen har hittat sätt att hålla det problemet nere. Vi minns alla hur Pirate Bay i det närmaste utraderade musikbranschen. Så fort någon skapat en låt stals den. Framför allt Spotify har gjort ett stort arbete för att minska det problemet. För andra är det inte lika lätt. Ska jag köpa en Fjällrävenryggsäck finns den både i original för 1 500 kronor och i en närmast identisk kopia för 300 kronor. Bruno Mathssons stolar byggs i Värnamo av företag som betalar skatt, moms och sociala avgifter. Men de byggs också i Asien och säljs för under halva priset.

Filmutredarna har under Eva Bergquists förtjänstfulla ledning kommit fram till att en halv miljon svenska hushåll illegalt köper film och sport från kriminella nätverk som säljer stulna sändningar. Förutom att pengar som skulle ha gått till knattefotboll och sommarläger försvinner ned i kriminella fickor går filmbranschen miste om hundratals miljoner kronor. Staten går även miste om en kvarts miljard i momsintäkter.

Fru talman! Utredningen om ip-tv behöver några mindre justeringar som speciellt adresserar huruvida det ska vara kriminellt att köpa stulna rättigheter, vilket det inte är i dag. Jag hoppas att vi snart har en regering på plats så att arbetet med de sista pusselbitarna kan fortsätta. Sedan krävs resurser i form av poliser, tullare och åklagare som kan jaga dem som stjäl. Det blir faktiskt en ren vinstaffär för staten. Hörde ni det, ledamöter i skatteutskottet, som ska debattera efter oss här? Dessa resurser kommer aldrig i närheten av att kosta lika mycket som staten kommer att tjäna i form av moms och skatter när de kriminella hålen täpps igen.

Jag skulle kunna fortsätta att prata om dilemmat med bevisföringen, att aktörerna befinner sig utanför EU, att de har över 2 000 svenska återförsäljare och att Post- och telestyrelsens uppdrag är att hålla internet öppet, inte att begränsa trafiken. Jag skulle också kunna prata om hur kreditkortsföretagen arbetar för att begränsa betalningarna och om hur polisen brottas med prioriteringar i förhållande till barnpornografi och annan grövre kriminalitet på nätet. Men jag avslutar med ett löfte om att Moderaterna tänker fortsätta att engagera sig i ip-tv-frågan tills vi nått en punkt där det åter är idrottarna och filmmakarna som delar på den miljard som i dag rinner ned i kriminella fickor.
(Applåder)

Anf. 30 FRIDA TÅNGHAG (V):

Fru talman! Alla vet vad moms – eller mervärdesskatt, som det också heter – är. Jag ska ändå beskriva det lite kort, för säkerhets skull. Det är en indirekt skatt som tas ut när man nyttjar en tjänst eller köper en vara. Den är helt enkelt transaktionsbaserad.

Att det finns moms på mat kan inte någon ha missat vid det här laget. Det finns också moms på kläder, restaurangbesök och cykelreparationer, för att nämna några exempel. Det finns även moms på biljetter till teater, konserter och sportevenemang. Inte minst finns det moms på biobiljetter.

Momsen på bio är hela 25 procent. Det är samma som på öl, vin och sprit. Jag undrar: Är det lika skadligt för folkhälsan att gå på bio som att konsumera alkohol?

Momsen på bio är dessutom fyra gånger så hög som på biljetter till andra kulturevenemang. Där är momsen 6 procent. Det känns både ologiskt och orimligt. Vad skiljer en biobiljett från en annan typ av biljett?

Fru talman! Pandemin slog hårt mot kulturlivet, som fortfarande dras med konsekvenserna. Stora delar av kultursektorn har dock börjat återhämta sig. Antalet åskådare på fotbollsmatcher, till exempel, skjuter i höjden. Men så är det inte med antalet biobesökare. Den höga momsen har pressat upp priserna. Främst drabbas barnfamiljer och vanliga människor. Det gäller särskilt dem som inte bor i en större stad, eftersom många små biografer har tvingats stänga.

Fru talman! Det har skett en utveckling där små enskilda biografer i dag ger oss möjlighet att ta del av en teaterföreställning, en konsert eller en opera utan att vi behöver resa långt runt om i världen eller betala tusentals kronor för biljetter. Det går till exempel att se en konsert med Pavarotti, besöka en teater i London eller uppleva en konstutställning på Tate Britain från en biosalong i Göteborg.

I ursprungsförslaget fanns det en korrigering som innebar att momsen skulle landa på 6 procent även för bio. En sådan sänkning hade kunnat hålla priserna nere och öka antalet besök. Regeringen valde att inte ta med detta i förslaget som nu ligger på bordet trots att biografer betalar mest moms av alla kulturinstitutioner.

Ja, jag hävdar att film och bio är kultur. Det är den del av kulturen som småbarn och unga kommer i kontakt med först i livet. Den görs i dag otillgänglig. Varför ska biobesökare straffas med orimligt höga priser, som pressas upp på grund av den höga momsen, när det med enkla medel hade gått att förändra detta?
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 25 november.)

§ 9 Stadigvarande vistelse – en definition

Skatteutskottets betänkande 2026/27:SkU4
Stadigvarande vistelse – en definition (prop. 2025/26:306)
föredrogs.

Anf. 31 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Enligt 3 kap. 3 § första stycket inkomstskattelagen ska en person som stadigvarande vistas i Sverige anses som obegränsat skattskyldig här. Hittills har lagrummet inte uttryckligen definierat vad som avses med stadigvarande vistelse, men från den 1 januari 2027 kommer den oklarheten att vara åtgärdad.

Den exakta definitionen av stadigvarande vistelse kommer att lösa många problem och underlätta såväl för berörda skattebetalare som för Skatteverket. Dessutom kommer den att spara skattemedel. Medan definitionen varit oklar har tvister fått lösas av olika rättsinstanser upp till Högsta förvaltningsdomstolen.

Den som läser Skatteverkets rättsliga vägledning när det gäller vem som vistas stadigvarande i Sverige blir varse att bristen på exakt definition skapar svåra gränsdragningar. Reglerna om stadigvarande vistelse i Sverige har utvecklats genom praxis och Skatteverkets ställningstaganden i stället för att avgöras genom en enkel dagräkning. Låt mig ge några exempel, fru talman.

År 1997 fann Regeringsrätten att en nederländsk företagare som veckopendlade till Sverige – närmare bestämt till Helsingborg – för arbete och som tillbringade helgerna i hemlandet vistades stadigvarande i Sverige. Domstolen betonade att tillfälliga avbrott utomlands inte bryter en i övrigt stadigvarande vistelse.

År 2008 ansåg Regeringsrätten att en finsk arbetstagare som arbetade sju dagar i Sverige och därefter tillbringade sju dagar i Finland vistades stadigvarande i Sverige, trots att han hade familj och bostad i Finland.

Dessa avgöranden visade att även personer som tillbringar betydande tid utomlands kan bli obegränsat skattskyldiga här om deras närvaro i Sverige är tillräckligt regelbunden.

Även i nyare och mer vägledande avgöranden har Högsta förvaltningsdomstolen slagit fast att årligen återkommande sommarvistelser om fyra till fem månader i kombination med ytterligare besök under året innebär stadigvarande vistelse i Sverige. Däremot har tre månaders sommarvistelse tillsammans med mer begränsade besök under resten av året inte ansetts vara tillräckligt för att stadigvarande vistelse ska föreligga.

Rättspraxis i all ära, fru talman, men inget överträffar en exakt definition. Därför välkomnar vi regeringens förslag att stadigvarande vistelse definieras som en vistelse som under ett kalenderår omfattar fler än 160 vistelsedagar eller fler än 120 vistelsedagar om antalet sådana dagar även under det närmast föregående året översteg 120. Som vistelsedagar räknas bara dagar då vistelsen är förenad med dygnsvila.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 32 KALLE OLSSON (S):

Fru talman! Uppehåller man sig stadigvarande i Sverige ska man också betala skatt här. Det heter då att man är obegränsat skattskyldig.

De allra flesta av oss går väl inte runt och funderar över huruvida vi är begränsat eller obegränsat skattskyldiga i vårt hemland. Vi faller naturligt in under en av de grunder som finns för att fastställa att någon är obegränsat skattskyldig, nämligen att personen bor här.

En annan grund är att man anses ha en väsentlig anknytning till Sverige, alltså starka band hit. Det kan handla om familjeband, bostad, företag etcetera.

Det finns även en tredje grund, fru talman. Den gäller dem som inte bor här permanent men ändå återkommande uppehåller sig i Sverige. De kan anses vistas i Sverige stadigvarande och ska då betala skatt här, både för inkomster från andra länder och för inkomster från Sverige.

Samhällsutvecklingen är ju sådan att vi rör oss enklare och oftare över landsgränser, både i arbetslivet och privat. Ett exempel på en växande grupp är lite mer seniora medborgare som väljer att omgruppera till varmare breddgrader men ändå vill ha kvar en anknytning till Sverige och återkommande besöka landet. Ett annat exempel är personer som arbetar i vårt land under kortare eller längre perioder. Hit räknas exempelvis dansk sjukvårdsutbildad personal som arbetspendlar till södra Sverige.

Det finns ett antal domstolsutlåtanden som gäller den fråga, eller det problem, som behandlas i detta betänkande, nämligen hur man ska definiera vad som är att anse som stadigvarande vistelse. Hittills har det varit så att det i princip har krävts en sammanhängande vistelse under minst sex månader. Avbrott som bedömts vara enbart tillfälliga har inte ansetts bryta vistelsen utan har räknats som en del av denna. Om en person återkommande vistas i Sverige kan stadigvarande vistelse uppkomma vid kortare vistelser än annars.

Detta är inte så tydligt och klart som det kanske låter. Trots omfattande domstolspraxis har det varit komplicerat att komma fram till en enhetlig bedömning. Omständigheterna i enskilda fall kan variera närmast i det oändliga när det gäller vistelsernas längd och frekvens samt när det gäller eventuella avbrott.

Detta har gjort det svårt att bedöma om stadigvarande vistelse föreligger.

Därför inkom Skatteverket 2023 med en begäran om att regeringen utarbetar en tydlig definition av begreppet stadigvarande vistelse. Detta blir nu verklighet, och det är något som vi från Socialdemokraternas sida välkomnar. Det är ju rent allmänt önskvärt att lagstiftningen är begriplig och förutsägbar, och det är förstås bra att man kan förutse sin skattemässiga situation. Givet den samhällsutveckling som jag nämnde tidigare är det också tydligt att lagstiftningen behöver uppdateras på detta område.

Med ett förtydligande av begreppet stadigvarande vistelse kommer det att bli enklare att skapa förutsägbarhet för dem som ansöker om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta. Förslaget till definition är att stadigvarande vistelse är en vistelse som under ett kalenderår omfattar fler än 160 vistelsedagar eller fler än 120 vistelsedagar om antalet sådana dagar även under det närmast föregående året översteg 120. Som vistelsedagar räknas bara dagar då vistelsen är förenad med dygnsvila.

Det finns inga reservationer i detta betänkande, fru talman, och det är inte så konstigt. Om man tar del av remissinstansernas kommentarer till denna förändring ser man att reaktionen ofta är ”Äntligen”. Det vi nu gör är väldigt välkommet och kommer förhoppningsvis att göra det lättare såväl för enskilda som för ansvarig myndighet att uttolka och förhålla sig till reglerna, oavsett vilka vistelsemönster som förekommer i de enskilda fallen.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 33 ANDREAS AHLQVIST (SD):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut.

Fram till nu har det inte funnits någon tydlig definition i lagen av vad som räknas som stadigvarande vistelse. Det har skapat osäkerhet för både privatpersoner, arbetsgivare och myndigheter. Bedömningen har i stället byggt på praxis. Det har ofta handlat om en sammanhängande period på cirka sex månader. Tillfälliga avbrott och gränsdragningar har varit svåra att hantera i praktiken, och risken för olika behandling i olika fall har varit påtaglig.

Regeringens förslag i propositionen om stadigvarande vistelse innebär att vi tar ett viktigt steg framåt. Genom att införa en klar och huvudsakligen kvantitativ definition i inkomstskattelagen får vi regler som är förutsägbara och enkla att tillämpa.

Enligt förslaget ska en person anses vistas stadigvarande i Sverige om vistelsen under ett kalenderår omfattar fler än 160 dagar eller fler än 120 dagar om antalet dagar även under föregående år översteg 120. Endast dagar då personen tillbringar sin dygnsvila i Sverige räknas. Det innebär att dagpendling inte påverkas och att reglerna blir både transparenta och rättssäkra.

Detta är en modernisering som möter dagens verklighet. Människor rör sig mer än tidigare mellan länder, arbetsuppgifter och livssituationer. En tydlig definition gör det enklare för den enskilde att planera sitt liv och veta när skattskyldighet uppstår. Det underlättar också för arbetsgivare, minskar risken för oförutsedda konsekvenser och ökar möjligheterna för våra myndigheter att följa upp.

Förslaget ökar förutsägbarheten utan att göra reglerna onödigt strikta. Det stärker också rättssäkerheten. Det är, kort sagt, ett välkommet och väl avvägt steg.

Fru talman! Det är passande att här också nämna ett par saker gällande folkbokföringen. Folkbokföringen är en av samhällets mest grundläggande funktioner. Den avgör var vi betalar skatt, var vi har rätt till vård och skola och hur kommuner och regioner planerar sina resurser. När uppgifterna stämmer kan samhället fungera rättvist och effektivt, men när de inte gör det uppstår allvarliga problem.

Skatteverkets nationella lägesbild för 2026 visar tydligt att utmaningarna är stora. Vid utgången av 2025 var drygt 10,6 miljoner personer folkbokförda i Sverige. Men myndigheten uppskattar att minst 65 000 personer är folkbokförda trots att de borde ha avregistrerats som utflyttade och att minst 23 500 personer borde vara folkbokförda men inte är det. Dessutom bedöms mellan 96 000 och 154 000 vuxna ha felaktig adress. Därutöver uppskattas 110 000–185 000 personer leva och verka i Sverige utan vare sig personnummer eller samordningsnummer. Skuggsamhället finns alltså på riktigt.

Dessa fel är inte längre enstaka undantag utan har blivit strukturella problem. Ökad rörlighet gör det svårare att upprätthålla traditionella antaganden om stadigvarande bosättning. Samtidigt utnyttjas felaktiga uppgifter systematiskt, både av enskilda av ekonomiska skäl och av kriminella nätverk som använder folkbokföringen som ett brottsverktyg. Konsekvenserna är konkreta: felaktiga utbetalningar, snedvriden resursfördelning, försvårad brottsbekämpning och minskat förtroende för systemet.

Sverigedemokraterna har under lång tid pekat på just dessa brister. För något år sedan efterlyste vi i en motion en total översyn av folkbokföringen för att minimera fel och mer effektivt stävja brottslighet. Vi har betonat att det råder oklarhet om hur många människor som faktiskt uppehåller sig i landet och att missförhållandena går hand i hand med illegal migration, människohandel och bidragsfusk.

Sverigedemokraterna har också stött utökade befogenheter för Skatteverket, inklusive lagring och användning av biometriska uppgifter, för att upptäcka multipla identiteter. Fokus ska ligga på att jaga dem som verkligen missbrukar systemet, inte på att straffa vanliga människor för mindre misstag.

Fru talman! Korrekt folkbokföring är ingen teknisk detalj. Det är en förutsättning för ett rättvist och tryggt samhälle som bygger på tillit. Vi behöver stärka kontrollen, förbättra samverkan mellan myndigheter och modernisera regelverket – precis som Skatteverket

självt föreslår i sin lägesbild. Endast då kan folkbokföringen fortsätta att vara en tillförlitlig grund för samhällsstyrning.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 25 november.)

§ 10 Förändringar i förfarandet för kupongskatt

Skatteutskottets betänkande 2026/27:SkU5
Förändringar i förfarandet för kupongskatt (prop. 2025/26:309)
föredrogs.

Anf. 34 THERESE KRISTIANSSON (S):

Fru talman! Det ska vara enkelt att göra rätt, och det ska vara svårt att fuska. Det borde vara en självklar utgångspunkt för hela vårt skattesystem, men tyvärr vet vi att verkligheten inte alltid ser ut så. Medan en undersköterska, en byggnadsarbetare eller en lärare får sin skatt dragen från lönen varje månad lägger andra både tid, pengar och stora resurser på att försöka slippa betala den skatt de faktiskt är skyldiga att betala. Det är ett problem, inte bara för att pengar som borde gå till vår gemensamma välfärd går förlorade utan för att detta riskerar att urholka något av det allra viktigaste vi har i vårt samhälle, nämligen tilliten till att alla gör rätt för sig.

Fru talman! Nu debatterar vi kupongskatten, en skatt jag misstänker att inte särskilt många funderar över till vardags. Låt mig därför försöka förklara vad det handlar om. När ett svenskt företag går med vinst kan en del av vinsten delas ut till dem som äger aktier i företaget. Om den som får utdelningen bor utomlands eller om det är ett utländskt företag som äger aktierna ska det som huvudregel betalas en särskild skatt i Sverige på den utdelningen. Det är det vi kallar kupongskatt.

Låt mig vara tydlig: Att människor och företag från andra länder vill investera i svenska företag är något vi varmt välkomnar. Det är investeringar som bidrar till att våra företag kan utvecklas, växa och skapa fler arbetstillfällen. Men investeringar över landsgränserna måste också omfattas av tydliga och rättvisa skatteregler, för när kapital och pengar rör sig över landsgränserna skapas också möjligheter för dem som vill utnyttja komplicerade regelverk, kryphål och bristande kontroll för att undvika att betala skatt. Just därför behöver vi en modern lagstiftning på området.

Fru talman! Kupongskattelagen är från 1970. Det är alltså en lagstiftning som har sina rötter i en tid då världen såg väldigt annorlunda ut än i dag. Sedan dess har de finansiella marknaderna förändrats i grunden. Pengar flyttas mellan länder på några sekunder, men delar av regelverket har inte hängt med.

Vi socialdemokrater har länge drivit på för att modernisera beskattningen av utdelningar till utlandet. Redan 2022 tog den socialdemokratiska regeringen fram ett förslag om att ersätta den gamla kupongskattelagen med en modernare lag om källskatt på utdelning. Därför välkomnar vi de förändringar som riksdagen nu behandlar.

Dagens förslag innebär att fler företag får möjlighet att lämna uppgifter om kupongskatt digitalt, att föråldrade blankettkrav tas bort och att Skatteverket får bättre verktyg för att kontrollera att uppgifter faktiskt lämnas.

Detta kanske inte låter som en stor politisk reform, men det är ett viktigt steg i rätt riktning. Det handlar om mer än att byta ut pappersblanketter mot digitala formulär. En viktig del av förslaget är ju att Skatteverket får bättre möjligheter att begära in uppgifter för att kontrollera att reglerna följs, bland annat från andra aktörer än den som själv är skyldig att lämna uppgifterna. Varför är det viktigt? Jo, för att den som medvetet försöker undvika skatt knappast självmant berättar det för Skatteverket. Därför behöver myndigheten verktyg för att kunna kontrollera uppgifter från flera håll, upptäcka felaktigheter och försvåra skattefusk.

Fru talman! Vi socialdemokrater gick till val på en tillväxtpakt för Sverige, för vi vet att det är när företagen växer, investeringarna ökar och produktiviteten stärks som det skapas fler jobb, högre reallöneökningar och mer resurser till den gemensamma välfärden. Sverige ska vara ett land där människor vill starta företag, där företag vill växa och där både svenska och internationella investerare vill satsa sitt kapital. Därför vill vi använda digitaliseringens möjligheter för att minska företagens administration och ge dem mer tid att växa och skapa nya jobb. Det är precis detta det här lagförslaget bidrar till.

Det handlar också om att skapa rättvisa spelregler. Den som investerar i Sverige, driver ett seriöst företag och gör rätt för sig ska aldrig behöva konkurrera med den som skaffar sig fördelar genom att fuska med skatten.

Fru talman! Ett rättvist skattesystem handlar inte bara om vilka skatter vi i kammaren beslutar om. Det handlar om att dessa skatter också måste betalas, att samma spelregler gäller för alla, att seriösa företag inte missgynnas och att den som försöker fuska ska veta att risken att bli upptäckt är stor. Det är så vi värnar tilliten till vårt skattesystem. Därför ställer vi socialdemokrater oss bakom förslaget.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

I detta anförande instämde Magnus Johansson (S).

Anf. 35 ADAM REUTERSKIÖLD (M):

Fru talman! Ett bra skattesystem ska klara två saker samtidigt: Det ska vara enkelt att göra rätt, och det ska vara svårt att fuska. Det är egentligen en ganska enkel princip, men den är viktig därför att ett skattesystem som är krångligt, oförutsägbart och administrativt betungande riskerar att hämma företagande, investeringar och tillväxt.

Samtidigt måste vi naturligtvis säkerställa att skatter betalas och att den som försöker undvika sin skattskyldighet inte får onödiga konkurrensfördelar. Det är precis den balansen som dagens betänkande handlar om.

För oss moderater är det en självklar utgångspunkt att Sverige ska vara ett attraktivt land att investera och driva företag i. Vi behöver fler företag som växer, fler investeringar och fler arbetstillfällen som skapas. Då måste också våra skatteregler och myndigheternas arbetssätt utvecklas i samma takt som företagen och samhället i övrigt.

Fru talman! Kupongskatt är en skatt på utdelningar från svenska bolag till utländska personer och företag. Den fyller en viktig funktion i beskattningen av internationella investeringar och bidrar till att svenska skatteregler fungerar även när kapital rör sig över nationsgränserna.

Det är dock viktigt att skilja mellan själva beskattningen och de administrativa processerna. Vi ska självklart ha regler som säkerställer att rätt skatt betalas, men det finns ingen anledning att behålla gamla administrativa rutiner bara för att de en gång har införts. Det finns heller ingen anledning att digitalisera gamla processer, utan vi måste skapa nya för att göra det lättare för företag att deklarera och betala skatt.

I betänkandet föreslås därför flera välkomna förenklingar. Bland annat ska aktiebolag som inte är avstämningsbolag kunna lämna uppgifter om utdelningar och innehållen kupongskatt elektroniskt till Skatteverket. Äldre och omoderna formkrav tas bort. Det handlar exempelvis om krav på kommunvis sortering av blanketter och andra administrativa uppdelningar som knappast kan sägas tillföra värde i dagens digitala processer.

Det kan kanske framstå som små förändringar, men för de företag som berörs innebär det mindre administration, enklare rapportering och bättre förutsättningar att göra rätt.

Fru talman! Jag vill särskilt understryka att regelförenkling inte är någon motsats till ordning och reda. Ibland får man intrycket att mer administration automatiskt skulle innebära bättre kontroll. Så är det naturligtvis inte. Att företag ska behöva lägga tid på att sortera blanketter, följa föråldrade formkrav och hantera manuella rutiner innebär inte nödvändigtvis att skattekontrollen blir bättre.

Tvärtom kan digitalisering ge bättre informationskvalitet, mer enhetlig rapportering och effektivare möjligheter för myndigheterna att följa upp och analysera uppgifter. Vi ska mäta kvaliteten i skattekontrollen utifrån hur väl vi lyckas upptäcka fel och säkerställa att skatter betalas, inte utifrån hur många administrativa moment vi lyckas lägga till.

Fru talman! Jag tycker därför att det är positivt att förslaget inte bara handlar om förenklingar utan även stärker Skatteverkets kontrollmöjligheter. Det är också viktigt, men vi ska inte vara naiva inför de risker som finns i internationella kapitalflöden. Komplicerade ägarstrukturer och gränsöverskridande transaktioner kan utnyttjas för att undvika beskattning. Därför måste myndigheterna ha de verktyg som krävs för att kunna följa upp och kontrollera att reglerna efterlevs. Den som ska betala skatt ska också betala skatt.

Men, fru talman, det måste finnas en balans. Myndigheternas befogenheter ska vara tydliga och rättssäkra. Det är viktigt att det finns begränsningar för hur förelägganden och vitesmöjligheter får användas. Effektiv skattekontroll får aldrig innebära att grundläggande rättssäkerhetsprinciper sätts åt sidan. Vi behöver alltså både en effektiv myndighet och en rättssäker myndighetsutövning.

Fru talman! Jag tror att det finns anledning att lyfta blicken något från diskussionen om kupongskatten. Sverige är en liten och exportberoende ekonomi. Vi är beroende av internationella investeringar, kapital och företag som ser Sverige som en attraktiv plats att etablera sig och utvecklas i. Då måste våra regler fungera i en internationell miljö.

EU:s Fasterdirektiv är ett exempel på den utvecklingen. Det syftar till att skapa effektivare och mer harmoniserade processer för hantering av källskatt vid gränsöverskridande investeringar. Det handlar bland annat om digitala hemvistintyg, bättre informationsutbyte och effektivare processer för skattelättnader och återbetalningar. Det är en utveckling som Sverige ska vara en aktiv del av.

Fru talman! Jag vill också säga något om den större principfrågan kring företagens regelbörda. Sverige behöver ett omfattande arbete med att förenkla för företagen. Det gäller inte bara kupongskatten utan hela skattesystemet och den offentliga förvaltningen.

För varje enskild regel kan det finnas en motivering, men när alla regler läggs samman blir den administrativa bördan betydande för både företag och myndigheter. Det är särskilt kännbart för mindre företag, som inte har stora ekonomiavdelningar eller egna jurister som kan hantera varje nytt rapporteringskrav. Därför måste vi hela tiden ställa oss frågan: Tillför den här regeln ett verkligt värde? Uppnår vi ett bättre resultat, eller har administrationen blivit ett självändamål?

Vi moderater vill ha en stat som arbetar effektivt och som respekterar företagens tid och resurser. Varje onödigt administrativt moment som kan tas bort är ett steg i rätt riktning.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis återkomma till den grundläggande principen: Ett väl fungerande skattesystem ska vara enkelt att förstå, enkelt att följa och effektivt att kontrollera.

Det ska vara attraktivt att investera i Sverige, det ska vara enkelt för företag att göra rätt och det ska vara svårt för den som försöker fuska eller undvika skatt.

Betänkandet innebär inget stort systemskifte. Det förändrar inte kupongskattens grundläggande principer eller skattesats, men det är ett konkret steg mot ett modernare och mer ändamålsenligt regelverk. Vi tar bort onödiga administrativa krav, öppnar för digital rapportering och stärker samtidigt Skatteverkets möjligheter till kontroll.

Det är en rimlig avvägning och ett bra exempel på hur vi steg för steg förbättrar det svenska skattesystemet. Med dessa ord yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 36 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Vi debatterar alltså förändringar i förfarandet för kupongskatt.

Ett kupongbolag är ett aktiebolag som självt ansvarar för sin aktiebok. Över 99 procent av aktiebolagen i Sverige är så kallade kupongbolag. Det kan till exempel vara ett familjeföretag, där bolaget håller reda på vilka som äger aktierna. I ett så kallat avstämningsbolag förs aktieboken i stället av en värdepapperscentral.

När ett svenskt bolag lämnar utdelning till en aktieägare som skattemässigt är bosatt utomlands kan Sverige ta ut skatt på utdelningen. Det är den skatten som kallas kupongskatt.

I dag måste kupongbolag skicka in pappersblanketter till Skatteverket och till och med sortera dem kommunvis. Man kan fråga sig varför, med tanke på att vi alla verkar vara överens om att det ska vara lätt att göra rätt. Med förslaget vi debatterar får bolagen lämna uppgifterna digitalt. Den som föredrar papper får fortsätta med det och slipper sortera blanketterna efter kommun.

Vad innebär då den stärkta kontrollen? Skatteverket kan redan i dag kräva att ett bolag fullgör vissa skyldigheter som det har försummat. Med förslaget får myndigheten också kräva in de uppgifter som behövs för att kontrollera att redovisningen stämmer. Skatteverket kan exempelvis vända sig till en bank som har förmedlat en betalning och jämföra bankens uppgifter med ett belopp som bolaget har redovisat.

Fru talman! När man frågar varför den större översynen av kupongskattelagen har tagit tid tycker jag att man ska minnas läget när Tidöpartierna tog över hösten 2022. Det året registrerade polisen i genomsnitt fler än en skjutning om dagen. Mellan 2022 och 2025 minskade antalet anmälda personrån med 43 procent. När regeringen tillträdde i oktober låg dessutom inflationen på 9,3 procent. Hushållen märkte det, inte minst varje gång man handlade mat. Det var rimligt att trygghet och hushållens ekonomi fick en mycket hög prioritet.

I dag är inflationen nere på 1,1 procent, och på trygghetsområdet har vi sett tydliga förbättringar. Nu har vi ett konkret förslag på bordet som både förenklar för företag och förstärker skattekontrollen.

För oss sverigedemokrater är det viktigt att den som vill göra rätt får enkla regler att följa och att Skatteverket kan upptäcka fel och fusk. Nu slipper företagen lägga tid på att sortera papper samtidigt som Skatteverket får bättre möjligheter att följa upp en utdelning. Lagstiftningen på området är dock inte färdig i och med detta.

EU arbetar parallellt med direktivförslaget för överskjutande källskatt, det så kallade Faster, om att införa ett EU-gemensamt digitalt intyg om skatterättslig hemvist som standardiserad rapportskyldighet. Detta ska vara infört senast den 31 december 2028, så vi kommer att få anledning att debattera detta igen. Först behöver utredningen om hur det ska implementeras vara klar, vilket den ska vara senast den 13 augusti 2027.

Sverigedemokraternas inställning är dock tydlig: mindre byråkrati och effektivare kontroll utan att belasta företagen i onödan. Det återstår att se hur det går att förena med EU:s överdrivna byråkratiönskan.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 25 november.)

§ 11 Skatteavtal mellan Sverige och Nederländerna

Skatteutskottets betänkande 2026/27:SkU6
Skatteavtal mellan Sverige och Nederländerna (prop. 2025/26:307)
föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 25 november.)

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Propositioner
2026/27:20 Energieffektivitet i företag och i fjärrvärme- och fjärrkylesektorn
2026/27:21 Lättnader i kraven på hållbarhetsrapportering

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.32.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 30 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll **1**
§ 2 Anmälan om faktapromemoria **1**
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott **1**
§ 4 Ärenden för bordläggning **1**
§ 5 Stärkt trygghet i bostadsrätter **1**
Civilutskottets betänkande 2026/27:CU2 1
Anf. 1 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) 1
Anf. 2 ILYAS HASSAN (V) 2
Anf. 3 MARKUS KALLIFATIDES (S) 3
Anf. 4 HANNA LINDQVIST (MP) 4
Anf. 5 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik 5
Anf. 6 HANNA LINDQVIST (MP) replik 5
Anf. 7 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik 5
Anf. 8 HANNA LINDQVIST (MP) replik 5
Anf. 9 DENNIS ALVDÉN (M) 5
Anf. 10 DENNIS DIOUKAREV (SD) 6
Anf. 11 RASMUS ELFSTRÖM (C) 7
Anf. 12 PATRIK KARLSON (L) 7
(Beslut skulle fattas den 25 november.) 8
§ 6 Några förtydliganden och justeringar i de nya reglerna om bygglov **8**
Civilutskottets betänkande 2026/27:CU3 8
(Beslut skulle fattas den 25 november.) 8
§ 7 En ny produktansvarslag **8**
Civilutskottets betänkande 2026/27:CU4 8
(Beslut skulle fattas den 25 november.) 8
§ 8 Ny politisk inriktning för ett starkare filmland **8**
Kulturutskottets betänkande 2026/27:KrU3 8
Anf. 13 AMANDA LINDBLAD (S) 8
Anf. 14 SANDRA SÖNNERGREN (V) 9
Anf. 15 KRISTINA AXÉN OLIN (M) 10
Anf. 16 LEILA ALI ELMI (MP) replik 11
Anf. 17 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik 11
Anf. 18 LEILA ALI ELMI (MP) replik 11
Anf. 19 KRISTINA AXÉN OLIN (M) replik 11
Anf. 20 LEILA ALI ELMI (MP) 12
Anf. 21 MIKAEL STRÖMBERG (SD) 12
Anf. 22 LEILA ALI ELMI (MP) replik 13
Anf. 23 MIKAEL STRÖMBERG (SD) replik 13
Anf. 24 LEILA ALI ELMI (MP) replik 13
Anf. 25 MIKAEL STRÖMBERG (SD) replik 13
Anf. 26 ANNE-LI SJÖLUND (C) 13
Anf. 27 LILI ANDRÉ (KD) 14
Anf. 28 CECILIA PRINS (L) 15
Anf. 29 PETER OLLÉN (M) 16
Anf. 30 FRIDA TÅNGHAG (V) 16
(Beslut skulle fattas den 25 november.) 17
§ 9 Stadigvarande vistelse – en definition **17**
Skatteutskottets betänkande 2026/27:SkU4 17
Anf. 31 BORIANA ÅBERG (M) 17
Anf. 32 KALLE OLSSON (S) 17
Anf. 33 ANDREAS AHLQVIST (SD) 18
(Beslut skulle fattas den 25 november.) 19
§ 10 Förändringar i förfarandet för kupongskatt **19**
Skatteutskottets betänkande 2026/27:SkU5 19
Anf. 34 THERESE KRISTIANSSON (S) 19
Anf. 35 ADAM REUTERSKIÖLD (M) 19

Anf. 36 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD) 21
(Beslut skulle fattas den 25 november.) 21
§ 11 Skatteavtal mellan Sverige och Nederländerna 21
Skatteutskottets betänkande 2026/27:SkU6 21
(Beslut skulle fattas den 25 november.) 21
§ 12 Bordläggning 21
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 15.32. **..... 21**